

MASTEROPPGAVE

Hvordan samarbeider Nav-veiledere med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole?

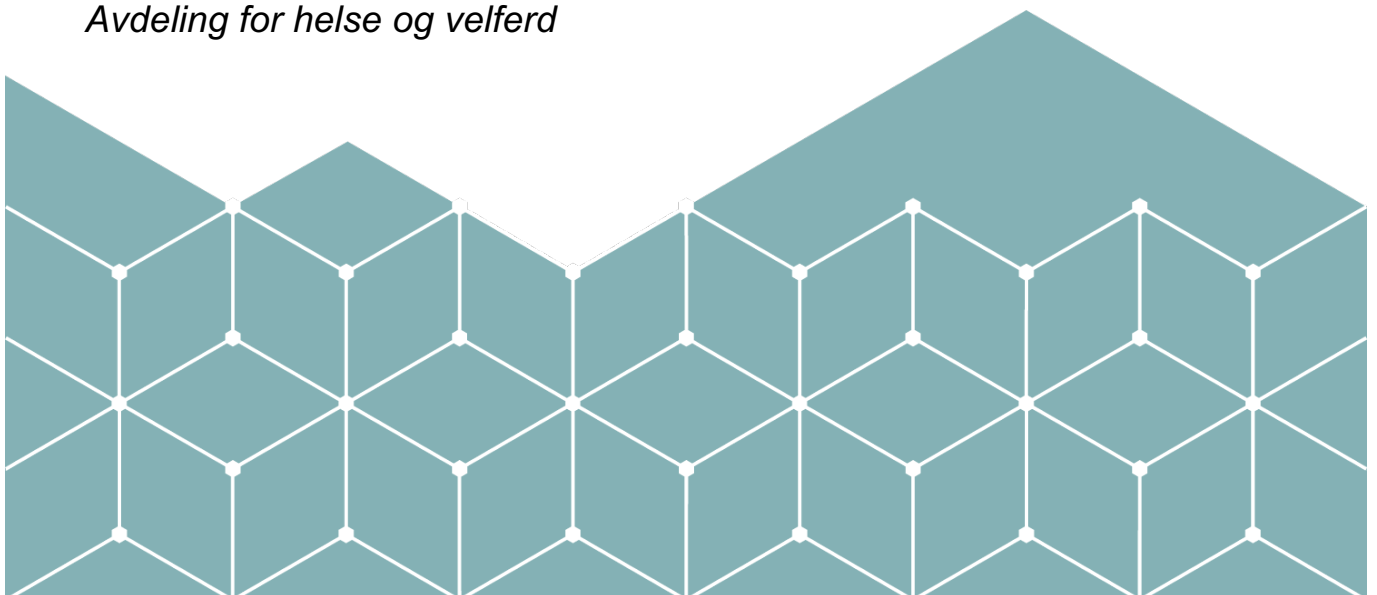
How do Nav-supervisors collaborate with other authorities to reduce the number of drop-outs in high school?

Marte Årdal Granholmen

30.04.2021

HSSHV40517 Masterstudium i samordning av helse- og velferdstjenester

Avdeling for helse og velferd

Forord

Da er jeg endelig ferdig med masteroppgaven min. Det har vært mye hard jobbing og flere opp- og nedturer gjennom prosessen ved å skrive en masteroppgave. Å skrive en masteroppgave er krevende, og jeg kan nesten ikke tro jeg har kommet i mål.

Jeg vil takke min samboer som har tatt seg av vårt barn på 2 år gjennom denne prosessen. Takk for at du har gitt meg tid og rom til å fullføre masteroppgaven. I dag når jeg leverer masteroppgaven er det 10 dager til vårt andre barn kommer til verden. Dette har gjort innspurten litt mer krevende enn jeg hadde forestilt meg.

Jeg må også få takke min veileder Ragnhild Fugletveit. Du har vært enestående gjennom denne prosessen, og jeg hadde ikke kommet i mål hadde det ikke vært for deg. Du har ledet meg gjennom prosjektet med jevnlig veiledninger på telefon og e-post. Du svarer alltid raskt og har vært på tilbudssiden hele veien. Du har vært enestående!

April 2021

Marte Årdal Granholmen

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	5
Abstract	6
Kapittel 1 – Innledning	7
Innledning	7
Min forståelse	8
Kunnskapsstatus	8
Samordnet innsats.....	9
Organisatoriske strukturer som hemmer samarbeid	10
Da Nav flyttet inn i videregående skoler.....	11
NAV-reformen.....	12
Ungdom og Nav.....	13
NAV-veiledere i videregående skole.....	15
Fokus på forebygging av frafall i videregående skole.....	16
Problemstilling	17
Oppgavens oppbygning	18
Kapittel 2 – Teori	19
Innledning	19
Hva er samarbeid?	19
Tverrfaglig samarbeid versus tverrprofesjonelt samarbeid	20
Organisasjonsperspektivet	20
Organisatoriske faktorer og samarbeid på organisasjonsnivå	21
Samarbeidskompleksitet	23
Faktorer for et vellykket samarbeid	24
Behovet for samordning og samarbeid	25
Kapittel 3 - Metode	26
Innledning	26
Kvalitativt intervju	26
Casestudie	27
Utvalg av case	27
Valg av innsamlingsmetode	27
Utvalg av informanter	28
Informantene	29
Intervjuguiden	30
Erfaringer med intervjuguiden	30
Etikk og gjennomføring av intervjuene	31
Transkribering	32
Analyse av data	32
Kvalitet og framstilling av forskningen	35

Kapittel 4 – Organisatoriske forhold.....	36
Innledning	36
Organisering av samarbeidet	36
Taushetsplikten.....	39
Oppsummering	40
Kapittel 5 – Samarbeid	41
Innledning	41
Samarbeidet er personavhengig.....	41
Et godt samarbeid	43
Utfordringer i samarbeidet.....	44
Hvordan samarbeide for å forhindre frafall i videregående skole	45
Oppsummering	47
Kapittel 6 - Tilhørighet	48
Innledning	48
Tilhørighet til den videregående skolen	48
Tilstedeværelse.....	50
Oppsummering	51
Kapittel 7 – Diskusjon av funn.....	53
Innledning	53
Organisatoriske forhold og tilhørighet.....	53
Prosesskvalitet	55
Betydningen av tverrprofesjonelt samarbeid	56
Samarbeid på flere nivå	57
Hvordan oppnå bedre samarbeid på tvers?.....	58
Kapittel 8 – Avslutning	60
Innledning	60
Oppsummering	60
Svarer undersøkelsen på problemstillingen?	62
Konklusjon	63
Behovet for mer forskning.....	63
Refleksjoner rundt studien	64
Litteraturliste.....	65
Vedlegg 1- Intervjuguide	68
Vedlegg 2 - Deltakelse i forskningsprosjektet.....	70
Vedlegg 3 – Svar brev fra NSD	73

Sammendrag

I mitt masterprosjekt har jeg undersøkt følgende problemstilling: *Hvordan samarbeider Nav-veiledere med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole?* Bakgrunn for valg av tema handler om å utvikle kunnskap om hva som kan være med på å forebygge frafall av elever i videregående skole, og betydningen av Nav-veileders rolle i samarbeidet med andre tjenester for å kunne forbygge frafall.

Prosjektet er gjennomført som en kvalitativ casestudie hvor jeg intervjuet fem Nav-veiledere ved seks videregående skoler i samme fylke. Jeg har brukt en tematisk analyse av mine funn, hvor jeg ut fra analysen kom frem til to forskningsspørsmål for å kunne konkretisere problemstillingen: «*Hvilke organisatoriske forhold har betydning for samarbeidet?*» og «*hvilke betydninger har tilhørighet for samhandlingen og samarbeidet mellom videregående skole og NAV?*» Jeg har ut fra forskningsspørsmålene utdypet i min analyse de organisatoriske forhold, samarbeid og tilhørighet.

Mine funn viser at frafall i videregående skole ikke utelukkende handler om egenskaper ved de unge som for eksempel motivasjon, men det handler også om samarbeidet mellom tjenestene og evnen til tverrprofesjonelt samarbeid. Dette kan bety at organisatoriske forhold, som det tverrprofesjonelle samarbeidet er viktig å belyse og ikke minst synliggjøre i den videre kunnskapsutviklingen om frafall i videregående skole. Funnene i min studie viser at sett i sammenheng med teori og tidligere forskning at det er behov for mer forskning på fokuset mellom samarbeid og tjenester for å redusere frafall i videregående skole.

Abstract

In my study I have tried to find the answer to the following issue: How do Nav-supervisors collaborate with other authorities to reduce drop-outs in high school? The background for the choice of topic is about developing knowledge about what can help prevent dropouts of students in high school, and the importance of the Nav-supervisor's role in collaborating with other instances to be able to prevent dropouts.

The project was carried out as a qualitative case study where I interviewed five Nav-supervisors at six high schools in the same county. I have used a thematic analysis of my findings, where based on the analysis I came up with two research questions in order to be able to concretize the problem: "Which organizational factors are important for the collaboration?" and "what meanings do affiliation have for the interaction and collaboration between high school and NAV?" Based on the research questions, I have elaborated in my analysis on organizational conditions, collaboration and belonging.

My study show that dropout in high school is not only about characteristics of the young people, such as motivation, but it is also about the collaboration between the instances and the ability for interprofessional cooperation. This may mean that organizational factors, such as interprofessional collaboration, are important to shed light on and not least make visible in the further development of knowledge about drop-out in upper secondary school. The findings in my study show that seen in the context of theory and previous research, there is a need for more research on the focus between collaboration and other instances to reduce drop-out rates in high school.

Kapittel 1 – Innledning

Innledning

Jeg har i flere år jobbet med ungdom under 25 år på Nav. Det er mange interessante temaer rundt ungdommen, blant annet frafall i videregående skole. Jeg ønsker å se nærmere på samarbeidet mellom Nav-veiledere i videregående skole og tjenestene rundt, og hvordan de kan være med på å forebygge frafall i videregående skole. I tillegg vil jeg belyse hvordan dette samarbeidet er organisert ut fra et organisatorisk nivå. Jeg syns det er svært spennende å jobbe med ungdom og gleder meg til å kunne forske på dette feltet. Ungdom som faller ut av videregående skole er i dag en stor utfordring. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i NAV-veileder på videregående skole for å se nærmere på hvilke instanser de samarbeider med for å redusere frafall i videregående skole.

Utdanningsforbundet har gjennom flere år kartlagt og arbeidet systematisk for å finne årsaken til frafall i videregående opplæring. Frafall i videregående skole regnes som et av de største problemområdene i norsk skole og får mye oppmerksomhet både i media og blant politikerne (Utdanningsforbundet, 2019).

De vanligste årsakene til å falle ut fra videregående skole er elever med psykiske vansker, sosiale eller økonomiske utfordringer av ulik art. Det er derfor et stort ønske fra myndighetene å rette en stor innstas mot denne gruppen for å forhindre frafall. Viktig redskap for å få til dette er tverrsektorielle samarbeid og tett individuell oppfølging for å kunne øke fullføringsgraden blant ungdommene som faller fra. Imidlertid finnes det lite kunnskap om betydningen av fullføringsgraden for ungdom i videregående skole (Salvanes, Reiling & Sandsør, 2019).

Det har vært en svak nedgang i frafall blant elever i videregående skole de siste årene, men allikevel ligger frafallet på stabilt på ca. 30 % og har gjort dette de siste 20 årene.

Målsettingen om at elever i Norge skal fullføre og bestå videregående skole er ambisiøs og det kreves god politikk. Utdanningsforbundet har stort fokus på hele skalaen i utfordringer knyttet til frafall og de har vært en aktiv part i regjeringens satsning på «Ny Giv», hvor et av målene er å samarbeide for bedre gjennomføring (Utdanningsforbundet, 2019).

Det er interessant å se at frafallet i videregående skole ligger på stabilt ca. 30% og har gjort dette de siste 20 årene (Utdanningsforbundet, 2019). Jeg ønsker å se nærmere på hva Nav-veiledere gjør i samarbeidet med andre instanser rundt ungdommen for å forsøke å redusere frafall.

Min forståelse

Jeg er utdannet sosionom med videreutdanning i psykisk helse. Jeg jobber som veileder på et Nav-kontor og har jobbet med ungdom i flere år. I jobben min er det fokus på samarbeid med andre tjenester og jeg samarbeider selv tett med Nav-veiledere i videregående skole. I løpet av denne utdanningen har det skjedd mye i min arbeidssituasjon i forholdt til omorganiseringer og sammenslåing av kommuner og fylker. Dette har gjort meg mer nysgjerrig på samarbeid og samordning, samtidig som jeg søker etter forståelse av hvorfor ting blir gjort som de blir gjort. Jeg har selv jobbet med ungdom som faller fra videregående skole. Dette gjør de til en sårbar gruppe, og viktigheten av at de blir fanget opp er stor. Ungdom som står i fare for å falle fra videregående skole skal bli fulgt opp av Oppfølgingstjenesten (OT) i kommunen. Likevel er det elever som faller fra uten å bli fanget opp, ulempen med dette er at de kan bli værende lenge utenfor «systemet» før noen fanger de opp igjen. Min søken etter hvordan få til et bedre samarbeid rundt disse ungdommene er utgangspunkt for min forståelse av tema og denne undersøkelsen. Min undersøkelse er gjennomført i flere kommuner, og blant annet i samme kommune som jeg jobber. Da jeg jobber med ungdom har jeg kjennskap til hvem som jobber som Nav-veiledere i videregående skole, som gjorde det enklere for meg å ta kontakt med informantene mine. Jeg har ingen personlig relasjon til noen av informantene i undersøkelsen. Jeg har personlig forsøkt å være nøytral gjennom intervjuene.

Kunnskapsstatus

En stor andel av norske elever i videregående skole fullfører ikke opplæringen eller gjennomfører på lengre tid enn normalt skoleløp, andel som ikke fullfører har vært relativt stabil siden midten av 1990-tallet. Forskning viser at kostnadene av å falle utenfor utdanning er store både for den enkelte og for samfunnet. Den politiske interessen av å utvikle tiltak som forhindrer frafall i videregående skole er derfor stor. De vanligste årsakene til å falle ut fra videregående skole er psykiske vansker, sosiale vansker, mangel på motivasjon eller økonomiske utfordringer av ulik art. Det er derfor et stort ønske fra myndighetene å rette en stor innsats mot denne gruppen for å forhindre frafall. Viktig redskap for å få til dette er

tverrsektorielle samarbeid og tett individuell oppfølging for å kunne øke fullføringsgraden blant ungdommene som faller fra. Imidlertid finnes det lite kunnskap om betydningen av fullføringsgraden for ungdom i videregående skole (Salvanes, Reiling & Sandsør, 2019).

Samordnet innsats

I rapporten «Trøbbel i grenseflatene» presenterer forfatterne funn rundt organisering av tjenester, erfaringene med å fremme mer helhetlig og tidlig innsats blant barn og unge. Velferdsstaten bidrar til at de fleste barn i Norge har gode oppvekstvilkår. Samtidig er det barn som vokser opp med ulike levekårsproblemer. Roten til bekymring starter her og hvordan påvirker levekårsproblemene i oppveksten barn og unges muligheter til å mestre eget liv, gjennomføring av utdanning og deltakelse i arbeidslivet. I følge rapporten kan det se ut til at tjenesteapparatet ikke alltid når fram når den enkeltes utfordringer er mer sammensatt. Manglende oppfølging og samhandling rund de utsatte barna er et problem. Utfordringen er manglende struktur og systematikk i pågående samarbeid og manglende oppfølging av samarbeid mellom tjenesten og koordinering av innsatsen til den det gjelder (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020).

I Norge er grunnskole og videregående skole gratis for alle. Elevene har plikt til utdanning til og med tiende klasse og en rett til videregående skole året etter. Utdanning er grunnleggende mestring i livet og øker den enkeltes livssjanser. Av elevene som starter videregående skole er det en betydelig andel som ikke fullfører. I følge statistisksentral byrå i 2019 var det 24,7 prosent som startet videregående skole i 2013 som ikke fullførte innen 5 år. Det er flere årsaker til frafall i videregående skole som kjønn, karakterer, livssituasjon, kultur osv. (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 42).

Utdanningssystemets organisering og struktur har mye å gjøre med frafallet til ungdommene. Ungdommene må oppleve mestring og komme inn i en positiv læringssituasjon (Reegård & Rogstad, 2016, s. 89 - 110).

Rapporten til Fafo viser midlertid en stor sammenheng mellom fravær og frafall. Lærevansker trivselsproblemer og atferdsvansker kan prege elevenes skoleprestasjoner og livskvalitet. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er ansvarlig for utredning av elevenes behov for spesialundervisning og særskilt tilrettelegging. Barne-og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) er en del av spesialisthelsetjenesten og tilbyr elever behandling og utredning av

psykiske lidelser. utfordringene hos elevene henger ofte sammen, og det kan ofte være behov for innsats fra ulike hold for å avhjelpe problemene (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 43).

Forslag til bedring av samordningen mellom tjenesten i Fafo sin rapport med utgangspunkt i 60 kommuner i Norge, er et av forslagene «tverrfaglig team». Tverrfaglig team for å gi helhetlig oppfølging til barn og unge med sammensatte behov. Rapporten påpeker betydningen av at flere profesjoner og sektorer arbeider sammen. Et eksempel er å opprette et team i skolen for å forebygge frafall i videregående skole. I opplæringsloven ble det i 2018 gjort en endring som sier noe om skolens plikt til å inngå i samarbeid med andre tjenester ved behov. Det er behov for flere profesjoner også i skolen som kan betegnes som «et lag rundt eleven». Forslag til profesjoner er barnevernspedagoger, psykologer, vernepleiere og miljøarbeidere som samarbeider med skolen (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 57-59).

Utfordringen med å lykkes i kommune er manglende kjennskap i tjenestene til hva andre kan bidra med for barn og unge med utfordringer. Manglende oppmerksomhet i tjenestene kan også være en utfordring. Det er vanskelig å identifisere bekymringsfulle forhold, i tillegg til manglende rutiner for hva som skal meldes til hvilken instans. Manglende ressurser er også en utfordring. Kun 9 av de 60 kommunene som var med i undersøkelsen ser på manglende oppmerksomhet på ledernivå vedrørende bedre samarbeid og samordning (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 65).

Organisatoriske strukturer som hemmer samarbeid

I et operativt samarbeid gjenspeiler de organisatoriske strukturene seg. I det operative samarbeidet inngår det ofte personer uten beslutningsmyndighet, og disse medarbeideren har sjeldent myndighet til å inngå avtaler eller fatte beslutninger. Alle beslutninger som tas må i tillegg behandles og forankres i linjen innenfor de ulike tjenestene. Ledelsen er viktig for å lykkes med bedre samarbeid i de enkelte enhetene som er involvert og på et overordnet nivå. Dette er nøkkelen til en rekke andre faktorer som har betydning for samarbeidet. Eksempler er å prioritere tid og ressurser, å ha oppmerksomhet på samarbeidet med andre instanser, samtidig som det er viktig å inngå i samarbeidet for en felles problemforståelse, anerkjenne at andre har verdifull kompetanse og tiltak, i tillegg til brukerorientering. Erkjennelse av behovet for bedre samarbeid og samordning krever *kjennskap til ulike tjenester* og hva de kan bidra med for målgruppen, *strukturer for informasjonsutveksling* som samarbeid og

samordning, regulering av samarbeid og samhandling, økonomi – og finansieringssystemer for *tverrsektorielle innsatser* og samhandlingskompetanse i de ulike velferdsprofesjonene (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 106-107).

Grenseflatene mellom tjenestene i velferdsstaten kan representere en glipp hvor barn og unge ikke får de tjenestene de har behov for på grunn av manglende samarbeid. Å skape bedre forbindelser er avgjørende for å lykkes bedre i innsatsen for å forebygge utenforskap og sosial ekskludering. I Fafø sin rapport har de lagt til grunn innovasjon på oppvekstfeltet på tre nivåer:

- De første nivået er å bedre oppvekstpolitikken, det vil si en helhetlig oppvekstpolitikk for sosial inkludering av utsatte barn og unge (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 118-119).
- Det andre nivået er å tilrettelegge organisatorisk for bedre samordning og samarbeidet mellom tjenestene, forvaltningsnivåer og sektorer. Dette gjelder tjenester som er relevante for å kunne identifisere behov hos utsatte barn og unge tidligst mulig. Relevante tjenester ved behov og et mer effektivt og en mer helhetlig oppfølging (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 118-119).
- Det tredje nivået er den direkte relasjonen mellom tjenesten og bruker/elev, tilgjengelige tjenester, brukermedvirkning, og å sikre helhet og sammenheng i tjenestetilbudet til de med behov for flere tiltak og tjenester (Fløtten, Jensen & Hansen, 2020, s. 118-119).

Da Nav flyttet inn i videregående skoler

I artikkelen til Reiling, Salvanes og Sandsør fra 2020, har de sett nærmere på forsøksordningen med Nav-veiledere i videregående skole. Det ble etablert et formelt samarbeid mellom Nav og videregående skole for å hjelpe utsatte elever. Målet var å holde flere elever i videregående skole lengre og redusere andel inaktive, som verken er i skole, arbeid eller registrert arbeidsledig hos Nav. Resultatene fra forsøket viser foreløpig at ordningen ikke har påvirket dette. Ideen var at en Nav-veileder, ved å være tilstede på skolen, tidlig kunne sikre oppfølging av ungdom som hadde behov for støtte etter lov om sosiale

tjenester i Nav. Resultatene fra artikkelen gir ikke grunnlag for å si at Nav-veiledere lokalisert på videregående skole har påvirket frafallet (Reiling, Salvanes & Sandsør, 2020, s. 238-239).

I 2012 besluttet Nav og Kunnskapsdepartementet å etablere et samarbeidsprosjekt: «Forsøk med Nav-veiledere i videregående skole». Ordningen var at Nav-veilederne skulle jobbe 3 eller 4 dager i uken ved en videregående skole og resten på Nav-kontoret. Forsøket var et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Fylkesmannen, Nav Fylke og Fylkeskommunen. Målgruppen var elever som sto i fare for å slutte i videregående skole, og ungdom som allerede stod utenfor videregående skole og arbeidslivet. I tillegg måtte eleven ha behov for Nav sine tjenester og/eller tiltak. Ved å jobbe på skolen kunne Nav-veilederne gi aktuelle tjenester og tiltak direkte til elevene uten at de måtte oppsøke Nav-kontoret (Reiling, Salvanes & Sandsør, 2020, s. 238-239)

Basert på analysen i artikkelen er det ingen tydelig tegn til at tilstedeværelse av Nav-veileder har hatt en effekt på frafallet i videregående skole. Det er heller ingen tydelige tegn til at ordningen har redusert andelen som kan betegnes som inaktive ett år etter oppstart i VG1. Konklusjonen om null effekt gjelder for ulike undergrupper og i gjennomsnitt, men på grunn av det lave antallet skoler som var med i forsøket, er det usikkerhet knyttet til resultatene. En forklaring til resultatene kan være at det er krevende å få en ny yrkesgruppe inn i skolen, og at det var mangel på arbeidsrutiner fra starten av. I artikkelen referer de til Schafft og Mamelund (2016) sin rapport, hvor det ble påpekt at Nav-veiledere hadde nesten likt mandat som sosialpedagogiskrådgiver som allerede jobbet på skolen. Det ble derfor en del usikkerhet knyttet til rollefordeling og arbeidsoppgaver. Det ble også benyttet skoler som hadde sen oppstart av forsøket som kontrollgruppe. Det er derfor vanskelig å si om utfallet begrenser seg til å være oppstartsproblemer eller utfordringer knyttet til et uklart mandat for Nav-veilederne (Reiling, Salvanes & Sandsør, 2020, s. 250).

NAV-reformen

Bakgrunnen for NAV-reformen var at velferdstjenestene skulle bli bedre tilpasset brukerens behov og bidra til at flere kommer ut i arbeid og færre på stønad. Brukeren som hadde et problem med inntekt og arbeid skulle i fremtiden møte et mer samordnet tilbud (Arbeids- og sosialdepartementet, 2002, s.2-3).

I artikkelen «NAV-reformen: «Færre i arbeid og lenger på trygd» til Schreiner og Markussen fra 2012 kommer det frem at NAV-reformen ikke har bidratt til flere i arbeid og færre på trygd, men tvert om. I artikkelen er det funnet lite data som viser at resultatet etter NAV-reformen ble færre på «trygd og flere i arbeid». Saksbehandlingstiden på de ulike kontorene har økt, og færre kom i arbeid og havnet på uføretrygd. Resultatene har ikke ført til at flere kom i arbeid, og som igjen kan bety at brukerne bruker lengre tid gjennom systemet. Forskerne antar at grunnen til at færre havnet på uføretrygd skyldes at NAV-systemet arbeider saktere enn hva Rikstrygdeverket gjorde før reformen. De avskriver allikevel ikke at reformen kan ha positive effekter på lengre sikt. Et annet viktig poeng av evalueringsresultatene er at det å gjennomføre reformer og omorganiseringer er kostbart – og at en stor del av disse kostnadene er skjulte. I tillegg oppstår det betydelige kostnader for samfunnet og brukeren som berøres av at tjenestene fungerer dårligere enn før, hvert fall i en periode (Schreiner & Markussen, 2012, s. 151-162)

I artikkelen «NAV-reformen: Støvet legger seg etter en turbulent omstilling» av Fevang, Markussen og Røed fra 2014 har de skrevet om resultatene av evalueringen av NAV-reformen. Resultatene tyder på at betydelig problemer i forbindelse med omstillingsprosessen ved at færre kom i jobb og flere ble gående på stønad de første to årene etter innføring av reformen. To år etter reformen ble til så det ut til at reformen hadde gått seg litt til, resultatene viser at overgangen til jobb er omtrent på samme nivå som før innføring av reformen. Evaluering viser at omstillingsprosessen har gått enklere ved små NAV-kontor enn ved større. De mest alarmerende funnene i denne artikkelen er tilsynelatende vedvarende negativ effekt av NAV for unge mottakere av helserelaterte ytelser. Jobbutsikten til de unge mottakerne av helserelaterte ytelser har en vedvarende negativ effekt, og det ser ut som de har vært mest skadelidende av overgangen til NAV. Økningen i antall unge mottakere av helserelaterte ytelser har vært en bekymring lenge, og ut fra evalueringen har etablering av NAV ikke bedret situasjonen (Fevang, Markussen og Røed, 2014, s. 83-99).

Ungdom og Nav

I rapporten «Organisering og praktisering av ungdomsarbeid ved seks Nav-kontorer» har forskerne studert hvordan Nav-kontorene har organisert og praktiserer oppfølging av unge brukere. De unge Nav-brukerne kan dels i tre grupper. De som relativt enkelt kommer tilbake i jobb, de som ikke har fullført videregående skole og de som har for store helseproblemer til

å være i arbeidsrettet aktivitet. Alle kontorene som er med i rapporten har ungdomsteam. Etablering av ungdomsteam bidrar til at det er enklere å etablere samarbeidsprosjekter med andre aktører som for eksempel fylkeskommunen. Organiseringen av ungdomsteamene ved de ulike kontorene har vært ulik. Noen har ungdomsteamet som en egen avdeling og fordelten med denne organiseringen er at de forholder seg til en leder og får rendyrket ungdomsarbeidet. På andre kontorer tilhører ungdomsveilederne ulike fagavdelinger. Fordelen med dette er at veilederne kan diskutere faglig spørsmål med andre som jobber med samme type ordning, for eksempel tolkning av regelverk. På alle kontorene fremheves behovet for å diskutere enkelt saker på tvers av fagområder. Felles drøftingsmøter fremheves som nyttig, samtidig som umiddelbar diskusjon og kontakt med veiledere er svært viktig (Thorbjørnsrud, 2018, s.1-2)

Viktige samarbeidspartnere for å gi riktig bistand til unge Nav-brukere er kommunal og statlige rus og psykiatritjeneste, fylkeskommunen, oppfølgingstjenesten (OT), ulike forebyggende enheter, karrieresenter og barnevern. Kontorene i denne undersøkelsen har et formalisert samarbeid med instansene nevnt over. Kontorene har stort sett også et strukturert samarbeid knyttet til videregående skole, men det kommer frem at det er mindre strukturert samarbeid med behandlingsapparatet og barnevern. Rapporten viser til at et godt samarbeid med fylkeskommunen er svært viktig for å lykkes med å få flere ungdommer til å fullføre videregående skole. Rapporten viser også til at suksesskriteriene for et godt samarbeid med eksterne aktører er at samarbeidet formaliseres gjennom avtaler som beskriver hva samarbeidet skal bestå av, i tillegg til faste møtetidspunkter hvor Nav kan diskutere temaer og saker med samarbeidsinstansene (Thorbjørnsrud, 2018, s. 2)

Prosjektet har tatt utgangspunkt i ungdomsarbeidet i Nav. Det har blitt undersøkt hva Nav-kontoret kan få til i ordinær drift uten ekstra tilførsel av prosjektmidler. Ungdomsveilederen i Nav jobber ikke etter spesielle metoder, men ut fra erfaringer av hva som har fungert. Standardiserte prosedyrer fungerer dårlig på målgruppen. Ungdommene trekker selv frem at det er viktig å føle seg forstått av sin veileder. Det er også viktig for ungdommen å komme raskt ut i arbeid eller aktivitet. De Nav-kontorene som er med i undersøkelsen har gode erfaringer med å organisere ungdomsarbeidet i team. De ulike Nav-kontorene er av ulike størrelse og i ulike fylker. Ungdomsarbeidet må derfor tilpasses det enkelte kontor. Felles suksesskriterier i ungdomsarbeidet er felles saksdrøftingsmøter og lav terskel for å ta kontakt med andre veiledere, fleksibel oppfølging som ikke følger ytelsen, samt

målgruppeorganisering. For mange av ungdommene er målet å fullføre skolen. For å lykkes med dette er det viktig med et godt samarbeid mellom Nav-kontor og fylkeskommunen, oppfølgingstjenesten og karrieresenter. Rapporten viser at det er enklere å få til et godt samarbeid med jevnlige møter og samarbeid i enkelt saker når kontoret har et ungdomsteam. Ungdomsteamene gjør det enklere for Nav å være i forkant og initiere samarbeid og satsninger. Flere av kontorene har også etablert jobbspesialister for ungdom, disse hjelper til med overgangen til arbeidslivet (Thorbjørnsrud, 2018, s.4-5).

NAV-veiledere i videregående skole

Forsøksordningen med NAV-veiledere i videregående skole startet opp i 2013-2016 rundt omkring i landet på de ulike videregående skolene. I rapporten «*Tverrsektorielt samarbeid i skolen. Effekt av NAV-veileder i videregående skole på deltakelse i videregående opplæring og inaktivitet*» til Salvanes, Reiling og Sandsør (2019) har de på grunn av noen databegrensninger fulgt kullene som deltok i ordningen et begrenset antall år, og fulgte de over i VG2. Hensikten med forsøksordningen var å undersøke om en samarbeidsmodell, der NAV-veileder ble en del av elevtjenesten i den videregående skolen, kunne føre til økt fullføring av videregående skole. Ungdom mellom 15 og 21 år var med i prosjektet. Ideen var at en NAV-veileder i skolen kunne sikre oppfølging av elever som hadde behov for stønad og oppfølging etter lov om sosiale tjenester i NAV (Salvanes, Reiling & Sandsør, 2019).

Østfold fylkeskommune hadde tidligere prøvd ut en veldig lik ordning med å plassere en ungdomskontakt i videregående skole som startet opp på Halden videregående skole i 2000, som et toårig prosjekt. Målet var å hjelpe elever med problemer som «ikke var skolerelaterte». Ordningen fikk gode resultater i evalueringen og ble videreført til de andre videregående skolene i Østfold. (Salvanes, Reiling & Sandsør, 2019).

Analysen av effekten av tverrsektorielt samarbeid mellom videregående skole og NAV kan tyde på at denne type samarbeid kan ha en positiv effekt på deltakelse i videregående skole, men utfallsmålene av forsøksordningen med NAV-veileder i videregående skole viste ingen effekt. Den sammenlignbare modellen til de sosialfaglige rådgiverne i Østfold viste at andelen som fortsatt var registrert i videregående skole høsten ett til to år etter oppstart i VG1 økte med 1,8 og 1,4 prosentpoeng, men at det ikke hadde påvirkning på andelen som fullførte videregående skole i løpet av 5 år. De som ble registrert ut i arbeid eller som arbeidsledige hos NAV så heller ikke ut til å bli påvirket. Ordningen med NAV-veileder i skolen er ikke

nødvendigvis direkte overførbar til Østfold-modellen. Forskjeller i implementeringen bør studeres nærmere (Salvanes, Reiling & Sandsør, 2019).

Hovedfunnene viser at det ikke finnes statistiske belegg for at forsøkene. Derfor ønsker jeg å belyse forebyggelse av frafall ut i fra NAV-veilederes perspektiver. Noe av begrunnelsen for å velge et organisatorisk perspektiv handler om å undersøke om NAV-veiledere i videregående skole kan ha betydning for å hindre frafall i videre gående skole.

Fokus på forebygging av frafall i videregående skole

Nyere statistikk viser en klar tendens til at flere og flere unge ikke fullfører videregående skole til normal tid. Det har blitt lagt et betydelig fokus fra sentralt hold knyttet til frafall-problematikken i den videregående skole, allikevel virker det som om mange elever ikke trives eller føler mestring i dagens skole. Dette viser at det er et stort behov for å finne og iverksette tiltak som kan ha en forebyggende effekt på frafall-problematikken (Ringvoll & Jansen, 2016). Det er nettopp dette jeg skal forske å belyse i denne oppgaven.

Ifølge NOU 2009:18: Rett til læring, har økt tilgang på data gitt mye kunnskap om omfanget av frafall og mønstre når det gjelder tidspunkt for frafall, kjønn, geografi og sosial bakgrunn, i tillegg til årsaker knyttet til tidligere læring. Man vet fortsatt lite om hvilke tiltak i videregående opplæring som har størst effekt på frafallet. Det man vet er at opplæring og hjelpeapparatet består av mange instanser med ulikt ansvar. Utfordringen ligger i at disse ikke samarbeider godt nok med hverandre eller skolen. Det er lite helhet i tiltak, dobbeltarbeid, manglende samarbeid og informasjon, i tillegg til at den ene instansen ikke nødvendigvis vet hva den andre gjør. Forskningen viser at det er alt for stor mangel på samordning, sammenheng og relevans. Manglende samordning kan forklares med at tjenestetilbudet er forvaltet i ulike institusjoner, organisasjoner og forvaltningsnivåer som stat, fylke og kommune. Disse har igjen ulike tilnærming til brukere i første og andrelinjetjeneste, med ulik fagligbasis, i tillegg til at det er ulike yrkesgrupper involvert (NOU 2009:18, s. 24). På bakgrunn av dette har jeg lyst til å se nærmere på samarbeidet mellom de ulike aktørene og tjenestene rundt ungdom som faller fra videregående skole.

Det å fullføre videregående skole er i økende grad bestemmende for å bli inkludert i arbeidslivet. Det å stå utenfor arbeid og skole for de unge kan være dramatisk. Det er økt sannsynlighet for å bli registrert som arbeidssøker på Nav, det er mange som mottar økonomisk sosialhjelp som ikke har fullført videregående skole, og i tillegg har ingen unge

som mottar uføretrygd fullført videregående skole. Ungdom som ikke fullfører videregående skole har økt sannsynlighet for å begå kriminelle handlinger (Ringvoll & Jansen, 2016).

For å få redusert frafallet er det iverksatt en rekke tiltak for å forebygge dette “fracallet” i videregående skole, som for eksempel “Ny giv”. “Ny Giv” var et prosjekt startet av Regjeringen i 2010. Målet med prosjektet var at flere elever skulle fullføre videregående skole og bestå eksamen. Prosjektet ble startet gjennom et partnerskap med Arbeidsdepartementet Kunnskapsdepartementet, og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Prosjektet var avhengige av et tett samarbeid mellom de ulike instansene om tiltak og tjenester. Mye av ansvaret er lagt til fylkeskommunen gjennom deres ansvar for videregående opplæring, og med et samarbeid med NAV, helse-, barnevern- og frivillig sektor. Til tross for iverksettelse av dette tiltaket var det fortsatt 3 av 10 elever som ikke fullførte videregående skole til normal tid (Ringvoll & Jansen, 2016).

Problemstilling

I innledningen har jeg gjort rede for at tema for oppgaven er å ta utgangspunkt i Nav-veileder på videregående skole og hvilke tjenester de samarbeider med for å redusere frafall i videregående skole. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Nav-veiledere i videregående skole da dette er noen jeg i min jobb samarbeider mye med, i tillegg til at det er gjort flere studier på om det utgjør en forskjell for frafall eller ikke å ansette Nav-veileder i videregående skole.

Ut fra tema i oppgaven har jeg valgt problemstillingen:

Hvordan samarbeider Nav-veiledere med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole?

Jeg har valgt å utdype problemstillingen ved hjelp av to forskningsspørsmål:

- *Hvilke organisatoriske forhold har betydning for samarbeidet?*
- *Hvilke betydninger har tilhørighet for samhandlingen og samarbeidet mellom videregående skole og NAV?*

Det er mange forskjellige perspektiver og utfallsvinkler man kan ta utgangspunkt i når man skal se på samarbeidet rundt frafall i videregående skole og hvordan redusere dette. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Nav-veileder på videregående skole for å avgrense oppgaven. Jeg har valgt å se på samarbeidet med andre instanser, og med andre instanser mener instanser

som Nav-kontoret, den videregående skolen og tilhørende samarbeidstjenester. Det betyr at jeg har ikke tatt med elevenes eller andre instanser syn på samarbeidet rundt frafall i videregående skole. Jeg har valgt å skrive om frafall i videregående skole da jeg synes det er et interessant tema. Frafallet har vært konstant de siste 20 år i følge Utdanningsforbundet i 2019. Nyere statistikk viser en klar tendens til at flere og flere unge ikke fullfører videregående skole til normal tid. Det har blitt lagt et betydelig fokus fra sentralt hold knyttet til frafall-problematikken i den videregående skole, allikevel virker det som om mange elever ikke trives eller føler mestring i dagens skole. Dette viser at det er et stort behov for å finne og iverksette tiltak som kan ha en forebyggende effekt på frafall-problematikken (Ringvoll & Jansen, 2016). Det er nettopp dette jeg skal forske å belyse i denne oppgaven. Jeg har fokus på organisering og samhandling ut fra Nav-veilederes perspektiv.

Oppgavens oppbygning

Jeg har forsøkt å lage en strukturert oppgave med en rød tråd som syr sammen det hele fra innledning til avslutning. Kapittel 1 inneholder innledning, kunnskapsstatus, problemstilling og avgrensning av oppgaven. Kapittel 2 omhandler teori, den teoretiske forankringen i oppgaven. Her redegjør jeg for bøker, forskning og artikler jeg har brukt i oppgaven. I kapittel 3 skriver jeg om metode. Her presenterer jeg informantene, valg av forskningsdesign og valg av metode i min masteroppgave. I kapittel 4, 5 og 6 presenterer jeg funnene fra mitt prosjekt. I kapittel 4 tar jeg for meg organisatoriske forhold, i kapittel 5 samarbeidet og i kapittel 6 tilhørighet. I kapittel 7 redegjør jeg for drøfting av funn og avslutningsvis i kapittel 8 skriver jeg avslutning og konklusjon.

Kapittel 2 – Teori

Innledning

Oppgavens tema er som nevnt tidligere å analysere hvordan Nav-veiledere i videregående skole samarbeidet med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole. Jeg vil i dette kapitlet belyse betydningen av samarbeid og samordning som er sentrale i analysen av tema. Videre vil jeg redegjøre for organisasjonsperspektivet, organisatoriske faktorer og samarbeid på organisasjonsnivå, og til slutt har jeg trukket frem relevant teori og litteratur om faktorer for et vellykket samarbeid.

Hva er samarbeid?

Kunnskapsutvikling rundt fenomenet samarbeid er det fortsatt behov for i følge den internasjonale forskningslitteraturen. Samarbeid kan omhandle flere nivåer og er et vidt og komplekst begrep. De ulike nivåene kan dels inn i personnivå, samarbeid mellom personer som for eksempel mellom profesjonelle og bruker eller mellom profesjonelle, og organisasjonsnivå som vil si samarbeid mellom organisasjoner og tjenester. Det er gjort mange forsøk på samarbeid og forbedring rundt samarbeid i Norge mellom for eksempel barnevern, PPT, skole og barne- og ungdomspsykiatrien, samt andre (Ødegård og Willumsen, 2011 s.189-190). Gjennom disse forsøkene er et av hovedfunnene knyttet til hvordan tjenestene er organisert, og eksempler på forbedring er sammenslåing av tjenester for en mer positiv effekt på samarbeidsprosessene. Det er også ofte konkludert med uklare ansvarsforhold og mangel på rutiner mellom aktørene som er en del av samarbeidet. Mangle på ressurser kan også være med på å hindre samarbeid. Hindringen i samarbeidet mellom de profesjonelle kan komme av ulik forståelse av problemet, som tolkes ut fra ulike faglige perspektiver og ulike håndtering av problemet (Ødegård & Willumsen, 2011, s. 189-199).

Samarbeid og samordning er to begreper som vil bli mye brukt i oppgaven. Begrepet samordning er en type tilpasning der tjenester, enten frivillig eller ved tvang vil utføre sine oppgaver slik at andre tjenester igjen kan utføre sine oppgaver på en god måte. Forutsetningen er at det ikke er en form for ytelse eller gjenytelse mellom tjenestene. Begrepet samarbeid kan forklares med at ytelser og motytelser utveksles mellom tjenestene. Samarbeid er en form for oppgavefordeling mellom tjenestene, en tilpasning ved utforming av tjenestetilbud (Hansen, 2007, s. 169).

Tverrfaglig samarbeid versus tverrprofesjonelt samarbeid

I tverrfaglig samarbeid arbeider faggrupper parallelt eller ved siden av hverandre med betydelige atskilte fagområder. Det er ofte et hierarkisk forhold mellom faggruppene, som for eksempel lege og sykepleier, og det trenger nødvendigvis ikke å være kontakt mellom faggruppene. Det er som regel lite fokus på felles ansvar og helhetssyn. For eksempel når en ansatt i barnevernet ber om en sakkyndig uttalelse av et barn fra psykolog. Noen ganger er det tilstrekkelig med tverrfaglig samarbeid, men andre ganger vil ikke tverrfaglig samarbeide være tilstrekkelig, dersom det for eksempel er stor grad av kompleksitet i brukers sak. Da vil det være nødvendig med tverrprofesjonelt samarbeid, avhengig av hvilke oppgaver det gjelder, hvilke samarbeidspartnere som er involvert og hvordan samarbeidet organiseres (Willumsen, 2009, s. 21).

Tverrprofesjonelt samarbeid kjennetegnes ved at flere profesjoner og instanser jobber tett sammen. Det er snakk om samarbeid mellom ulike profesjoner som har et felles prosjekt eller en felles oppgave. Profesjonen er engasjert i felles beslutninger noe som innebærer en sammenslutning av andre faggruppers ferdigheter og kunnskap. Sammen skaper samarbeidspartene en ny viten som parten ikke hadde klart alene. Den nye kunnskapen om brukers situasjon utvikles i et felleskap, med fokus på hvordan tiltak og tjenester kan skapes for å ivareta behovene til den enkelte, gjennom diskusjoner og refleksjoner. Deltakerne i et slikt type samarbeid representerer hele gruppens synspunkter, og ikke bare sin egen yrkesgruppe. Samarbeid på denne måten gir et overblikk over helheten av en situasjon. (Willumsen, 2009, s. 21).

Forskjellen på tverrfaglig samarbeid og tverrprofesjonelt samarbeid er måten det samarbeids på. I tverrfaglig samarbeid er det lite fokus på felles ansvar og helhetssyn. Yrkesgruppene samarbeider i en sak, men ikke med hverandre, men ved hjelp av hverandre. I tverrprofesjonelt samarbeid jobber profesjonene sammen med en felles oppgave. Denne typen samarbeid gir et helhetlig overblikk av en situasjon.

Organisasjonsperspektivet

Et organisasjonsperspektiv innebærer at man søker etter forklaringer og mønstre i formelle strukturer og prosesser samt i organisasjonskulturen og i uformelle strukturer.

Oppmerksomheten rettes mot styringsformer, organisasjonsformer, ledelse, systemer, rutiner

og ressurser. Betydningen av hvordan ansatte handler er bakgrunnen for antakelsen av hvordan den formelle samordningen utformes, og også for tjenestene brukerne mottar. Om atferden til de ansatte følger formelle regler og strukturer et empirisk spørsmål. Det er derfor sentralt å forklare og forstå hvordan organisasjonskultur samt uformelle normer og regler virker inn på hvordan ledere og ansatte tenker og på hva og hvordan de gjør ting (Bjørkquist & Fineide, 2019, s. 7-14)

Samordning og samarbeid fremmer helhetlige tjenester. Samordning er en pågående prosess som stadig må etableres og reetableres og vedlikeholdes. Flere aktører samarbeider gjerne på ulike måter og ulike deler blir sett i sammenheng, prioritert og tilpasset hverandre. Brukers behov for tjenester går ofte på tvers av organisasjonens etablerte grenser, og mange har behov for flere tjenester over lengre tid og samtidig. Grensene overskrides da samordning skjer mellom ulike nivåer. Koordinering skjer på tvers av ulike kunnskapsområder og virksomheter. Samordning skjer ofte på tvers av ulike yrkesgrupper og profesjoner. Der koordinering skjer med utgangspunkt i frivillig innstas er samarbeid. Behovet til brukeren avhenger av hvem som deltar i samarbeidet og hvilke tjenester som skal involveres. Samarbeid kan bestå av ansvarsgruppemøter eller kontrakts basert partnerskap. Et viktig poeng med samarbeid er å jobbe sammen og ikke parallelt mot et felles mål sammen med bruker og pårørende (Bjørkquist & Fineide, 2019, s. 7-14).

En typisk utfordring i samarbeid er at de ulike tjenestene ikke kjenner til hverandre og hverandres ansvarsområder, det kan ofte også handle om urealistiske forventninger til hverandre om hva man kan bidra med, uenighet om målene og manglende tilbakemelding er også utfordringer. Manglende prioriteringer av samarbeid fra ledelsen kan også være en hindring. Dette er alle faktorer som bidrar til å gjøre det vanskelig for tjenestene og få til en samordning (Bjørkquist & Fineide, 2019, s. 7-14).

Organisatoriske faktorer og samarbeid på organisasjonsnivå

Organisatoriske faktorer kan belyses som strukturene i organisasjonen, informasjonsflyt, ansvarsfordeling, fordeling av ressurser, grad av formalisering, ledelser og styring, konkurranse, samt relasjoner til staten, markedet og samfunnet. Teorier som belyser organisatoriske faktorer bidrar til kunnskap som støtter opp under nettverk, allianser og partnerskap, altså ulike samarbeidsformer på organisasjonsnivå. Det er flere definisjoner og avgrensinger av samarbeidsformer på organisasjonsnivå. Begreper Willumsen referer til er «collaborative alliances», «inter-organisational networking relationship» og «partnership». Til

felles har begrepene en antakelse om at samarbeid mellom organisasjoner produserer et samspill når visjoner og mål deles av samarbeidspartnere. Strukturen og måten det arbeides på i organisasjonsnivå styres av størrelse og sammensetning, og varierer med aktuelle mål og oppgaver (Willumsen, 2009, s. 39-40).

I et organisatorisk perspektiv knyttet til offentlig sektor fokuseres det ofte på den mest hensiktsmessige samarbeidsformen på organisasjonsnivå for offentlig tjenestelevering. Det finnes på en side den uformelle og løst koblede relasjoner, som nettverk, og på den andre siden høyt strukturert og formaliserte relasjoner med en høy grad av integrering, som for eksempel sammenslåing av organisasjoner. Nav-reformen er et eksempel på dette. Det oppstår partnerskap og allianser der hvor det er mindre enn full integrasjon. Samarbeidsformen på organisasjonsnivå varierer med andre ord i forhold til graden av integrering. Organisasjoner som er involvert i felles samarbeidsoppgaver vil gi forskjellig bidrag, knyttet til utforming av tjenester og tilgjengelige ressurser. Samarbeidet mellom de ulike deltakende organisasjonene bidrar til integrering av bidragene. På dette grunnlaget vil funksjoner og strukturer i den enkelte organisasjonen få betydning for utformingen av bidraget til hver av organisasjonene som involveres. Videre vil de ulike bidragene få betydning for de strukturene som blir resultatet av samarbeidet (Willumsen, 2009, s. 39-40).

Det sentrale ved tverrprofesjonelt samarbeid er knyttet til dynamiske faktorer. Disse inkluderer samarbeidsprosessen i tillegg til spørsmål om makt, tillit, konflikter og engasjement. Dynamiske faktorer er påvirket av samarbeidsformer på personnivå så vel som på organisasjonsnivå, disse smeltes sammen i samarbeidsprosessene og blir felles i samarbeidet som skapes mellom de involverte partene. På bakgrunn av dette må forskere og ledere forholde seg til dynamiske faktorer, enten de inntar et ståsted på personnivå eller på organisasjonsnivå, da disse får betydning på tvers av nivåer. Samarbeid er en prosessorientert aktivitet som blir tydelig under felles enighet og utviklingen av den. Handlingene som påvirker konfliktløsning og maktfordeling mellom deltakere, styres av samarbeidsprosessene. Den kontekstuelle påvirkningen må tas i betraktning, og det samme gjelder dynamiske faktorer på organisasjonsnivå (Willumsen, 2009, s. 41).

Samarbeidskompleksitet

Kvalitet i tjenestene består av delene struktur, prosess og resultat. Strukturell kvalitet handler om for eksempel personalets kompetansesammensetning, hvordan arbeidet er organisert og erfaringer. Prosesskvalitet omhandler utførelse av arbeidet, for eksempel hvilke rutiner gjelder og kommunikasjon mellom de forskjellige tjenesteyterne. Resultatkvalitet viser til de opplevde og de faktiske effektene virksomheten har. God kvalitet i tjenestene vil i stor grad avhenge av om tjenesteyterne klarer å skape gode prosesser seg i mellom og mellom seg og brukerne. Dette krever at tjenesteyterne vurderes brukers behov og kartlegger, for eksempel i en ansvarsgruppe, de gjennomfører og forslår dekkende tiltak og tjenester, samt at de har et fungerende samarbeid med andre aktører. Det er imidlertid ikke alltid tilfelle at tjenesteyterne har en felles oppfatning av hva et samarbeid innebærer. De profesjonelle innen helse- og sosialsektoren har sannsynligvis mye kunnskap om samarbeid, både gjennom erfaring og sine respektive profesjonsutdanninger. Denne kunnskapen bør fremheves tydeligere, for eksempel ved å tilrettelegge for nyttige dialoger, hvis samarbeidet skal komme brukerne til gode (Ødegård & Willumsen, 2011).

San Martin-Rodrigues et al., (2009) belyser teoretiske og empiriske studier av tverrfaglig sammensatte temaer i helsevesenet. Artikkelen viser til noen nøkkelfaktorer som må være på plass for at tverrfaglig sammensatte team skal lykkes i sitt arbeid. Disse deles inn i tre determinanter: systemiske determinanter, organisatoriske determinanter og relasjonelle determinanter.

Systemiske determinanter er i hovedsak faktorer på utsiden av en organisasjon, som kulturelle, sosiale, utdanningsmessige og profesjonelle systemer. De sosiale faktorene kan handle om hvilken status en profesjon har i samfunnet eller en spesiell brukergruppe. Det kan igjen ha betydning for maktbalansen mellom tjenestene som samarbeider (San Martin-Rodrigues et al., 2009).

Organisatoriske determinanter er organisatoriske rammer som påvirker det tverrfaglig samarbeidet, som mål i organisasjonen, organisasjonskultur, ledelse, formalisering av samarbeidsrutiner, og om det tilrettelegges for tverrfaglig samarbeid, som møtetidspunkter og lignende. Ressurser er en viktig faktor, hvor mennesker og avsatt tid gir viktige rammer for samarbeidet, i tillegg er organisasjonsfilosofien viktig, samt viktigheten av at ledelsen motiverer og tilrettelegger for tverrfaglig samarbeid (San Martin-Rodrigues et al., 2009).

Relasjonelle determinanter er tillit, kommunikasjon, respekt og samarbeidsvilje, dette er faktorer som legges til grunn i de relasjonelle determinantene. Hvis tjenester på tvers ikke ønsker å samarbeide eller ikke ser hensikten i samarbeidet er dette et dårlig utgangspunkt for det tverrfaglig samarbeidet. Samarbeidsvilje er ofte påvirket av personlig egnethet og tidligere erfaringer. I et samarbeid er det viktig med tillit til hverandre og har respekt for hverandres kunnskap, og gode kommunikasjonsevner er viktig for faglige diskusjoner. Med alle de relasjonelle determinantene tilstede øker muligheten for et godt tverrfaglig samarbeid (San Martin-Rodrigues et al., 2009).

Faktorer for et vellykket samarbeid

Organisering er avhengig av samarbeid. Faktorer for en god eller dårlig organisering er avhengig av hvor effektiv de ansatte jobber sammen og samarbeider (Martin-Rodrigues, Beaulieu, Dámour & Ferrada-Videla, 2005).

Det er mange faktorer som må kombineres for å få til et vellykket samarbeidet. Et samarbeid er avhengig av strukturelle kollektive handlinger ut fra samhandling mellom de ulike profesjonene, i tillegg til samhandling mellom profesjonene og den organisatoriske strukturen, i tillegg til de andre omkringliggende strukturene. Å få til suksess i et samarbeid er derfor avhengig av faktorer som er basert på mellommenneskelig prosesser, organisasjons prosesser, samt organisasjonens ytre miljø. Samhandling tar mer oppmerksomhet en de organisatoriske og systematiske faktorene, og den sist nevnte har spesielt fått lite oppmerksomhet (Martin-Rodrigues et al., 2005).

Det eksisterende arbeidet med systemiske faktorer gir ikke forståelse for hvordan de påvirker samarbeidspraksis i for eksempel helseorganisasjoner, særlig med hensyn til de kulturelle og sosiale faktorer. Funnene som er presentert demonstrerer hvor viktig det er å nå en bedre forståelse av hvordan disse systemiske faktorene påvirker samarbeid i grupper. Faktiske forhold spiller også en nøkkelrolle av profesjonelle utdanningsprogrammer, siden samarbeidspraksis krever mestring av nye kompetanser som ferdigheter, kunnskap og holdninger. Initiativene som er blitt analysert viser viktigheten av konkrete aspekter ved en organisasjon, for eksempel styring av menneskelige ressurser og ledelse. Det er likevel vanskelig å vite i hvilken grad støtten til effektiv organisasjonsledelse ville hjulpet fagfolk i å gjøre vellykkede implementeringer (Martin-Rodrigues et al., 2005).

Behovet for samordning og samarbeid

En av de største utfordringene i helse- og velferdssektoren er manglende samarbeid og samordning mellom de ulike organisasjonene og virksomhetene. Det er krevende å få til et samordnet og helhetlig tjenestetilbud til brukere og pasienter med komplekse og sammensatte behov. Når brukerne opplever tjenestene som gis som fragmenterte og lite sammenhengende, kan dette være et uttrykk for sviktende samordning. Samarbeid og samordning er ikke goder i seg selv, men det må være noe ved tjenestene og brukergruppa som gjør at man har behov for samordningen. Brukere som har behov for flere tjenester, kan oppleve at tjenestene er dårlig koordinert (Bjørkquist & Fineide, 2019, s. 7-14)

Det er flere hindringer som gjør samordning vanskelig. Det handler om overordnede strukturelle hindringer i forhold til eksisterende lovregulering, retningslinjer og regler. Tjenester er organisert på ulike måter, inkludert strukturer som må legges til rette for involvering av brukere og pårørende i ulike deler av prosessen, det handler om kartlegging, beslutninger og levering av de ulike tjenester. Kulturelle og profesjonelle barrierer bunner gjerne i ulike vurderinger tilnærminger og holdninger. Samlokalisering, temaorganisering og partnerskap er eksempler på tiltak som er rettet mot å bryte eller dempe ned organisatoriske og profesjonelle grenser i tjenestetilbudet. Hindringer kan også være sviktende lederskap og uklart mandat. Andre hindringer kan være relasjonelle hindringer som personlig motsetninger og manglende tillit. Gjensidig respekt og tillit vil bidra til å legge ned barrierer. (Bjørkquist & Fineide, 2019, s. 7-14)

Kapittel 3 - Metode

Innledning

I dette kapitlet vil jeg beskrive og gjøre rede for hvilke metodiske valg jeg har foretatt meg i min studie og forskning. Jeg vil utdype min fremgangsmåte og hvis hvordan jeg har samlet inn data og analysert innsamlet data.

Jeg har valgt problemstillingen:

Hvordan samarbeider Nav-veiledere med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole?

For å få svar på problemstillingen har jeg valgt å bruke et kvalitativ undersøkelsesdesign. Jeg har valgt å intervju NAV-veiledere ved ulike videregående skoler i Viken. Formålet er å gå i dybden og få frem hva den enkelte mener og opplever som forbyggende og hindrende i forhold til frafall i videregående skole.

Kvalitativt intervju

Innenfor samfunnsforskning fremstår kvalitativ og kvantitativ forskning som to vesentlig tenkemåter, når det gjelder å fremskaffe informasjon om samfunnet. I kvalitativ forskning legges det vekt på forståelsen av det man forsker på, i stedet for forklaringen som i kvantitativ forskning. I kvalitativ forskning legges det vekt på informantens opplevelse og mening, og hva slags konsekvenser meningen har. Den kvalitative forskningen er mangfoldig, og preges av innlevelse og kreativitet, men også systematikk og struktur (Tjora, 2017, s. 24)

Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå sider ved intervjupersonens dagligliv med vekt på personens eget perspektiv. Forskningsintervjuets struktur skal gå som en vanlig dagligdags samtale, men et kvalitativt intervjuet involverer også bestemte metoder og spørreteknikker (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 42). Ved å bruke en kvalitativ forskningsmetode vil jeg få muligheten til å komme tett på informanten og på den måten få mest mulig informasjon og refleksjon rundt spørsmålene jeg stiller. På bakgrunn av dette har jeg valgt kvalitativt forskningsintervju da jeg mener denne metoden egentlig seg best for å kunne besvare min problemstilling.

Casestudie

Casestudie er strategien jeg har valgt for å avgrense prosjektet mitt. En casestudie er en undersøkelse som benytter en allerede eksisterende grense for hvem og hva undersøkelsen inkluderer og ekskluderer (Tjora, 2017 s. 41). Jeg har i min studie tatt utgangspunkt i Nav-veiledere i videregående skole og hvordan de samarbeidet med andre tjenester rundt frafall. Jeg skal i tillegg undersøke hvilke organisatoriske faktorer som spiller inn. Derfor anser jeg det som hensiktsmessig å benytte casestudie som design.

Utvalg av case

Jeg skal i min studie analysere hvordan Nav-veiledere samarbeider med andre instanser og tjenester for å forhindre frafall i et fylke. Fylkene har fra jeg startet studie endret seg i størrelse. Utvalget mitt har derfor blitt et tilfeldig utvalg av Nav-veiledere i tre kommuner. Til sammen består utvalget av fem Nav-veilederen tilhørende seks ulike skoler i tre kommuner. Utvalget ble også basert på respons på forespørsel om deltakelse i studie. Da ikke alle responderte innen rimelig tid, ble utvalget noe snevrere enn jeg først hadde antatt. Det viser seg allikevel at utvalget sto til forventingene etter gjennomførte intervjuer.

Valg av innsamlingsmetode

Det som er spesielt for kvalitativ forskningsmetode er at man kommer nær den man forsker på, gjennom for eksempel dybdeintervjuer eller observasjoner, det kan også gjennomføres dokumentstudier (Tjora, 2017 s. 47). Med tanke på mine egne ressurser og min tid til å gjennomføre undersøkelsen valgte jeg metoden dybdeintervju i mitt prosjekt. Dette er også den mest utbredte datagenereringsmetoden innenfor kvalitativ forskning (Tjora, 2017, s. 113), som også gjorde at dette kjentes trygt ut for meg å velge denne metoden.

En fri samtale som handler om noen spesifikke temaer er målet med dybdeintervjuer. Målet er å få informanten til å reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til det aktuelle tema for forskningen. Viktig i et dybdeintervju er at man stiller åpne spørsmål slik at informanten har mulighet til å utdype det hvor de har mye å fortelle (Tjora, 2017, s. 113-114). På denne måten kan informanten fortelle og komme med annen informasjon som jeg ikke på forhånd hadde forutsett kunne være relevant for min studie. Dette er en fin måte for meg å se flere nyanser av min studie.

En av de viktigste forutsetningene til å lykkes med et dybdeintervju er å få til en god tone og stemning med den du skal intervjuer, gjerne over en kaffekopp. Informanten skal få rom til å snakke om personlig erfaringer (Tjora, 2017, s. 118). I utgangspunktet skulle jeg intervjuer alle informantene ansikt til ansikt på deres arbeidsplass, men på grunn av Covid-19 pandemien kunne ikke dette gjennomføres. Jeg måtte tenke nytt og intervjuene ble gjennomført på Teams. Ulempen med dette var at intervjuene ble litt mer upersonlig, enn hvis jeg hadde snakket med de ansikt til ansikt. Jeg brukte lydopptaker under intervjuene. Dette ble heldigvis ingen utfordring til tross for bruk av PC i stedet for ansikt til ansikt. Jeg brukte lydopptaker for å bedre kunne følge samtalen med informantene og slippe og skrive underveis. På denne måten ble det enklere å referere til sitater brukt i denne oppgaven. En utfordring med å bruke lydopptaker kunne være at informantene begrenset sin informasjon og erfaringer gjennom intervjuet. Det virket ikke til å være en utfordring, da jeg opplevde at informantene pratet fritt om alle temaer under intervjuet. Ingen av informantene sa nei til bruk av lydopptaker.

På grunn av Covid-19 pandemien valgte jeg som nevnt over å intervjuer informantene på Teams. Jeg ringte opp Nav-veilederen og tok opp samtalen på egen opptaker som jeg la ved siden av høyttaleren på datamaskinen. Det fungerte bra å intervjuer via Teams. Ulempen var at en av informantene valgte og ikke ha på kamera, som gjorde at intervjuet ble noe mer upersonlig, da man ikke fikk ser vedkommende ansikt og ansiktuttrykk.

Utvalg av informanter

Det som er viktig gjennom utvalget i kvalitative intervjustudier er at informantene er valgt på bakgrunn av at de kan uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle tema, dette kalles et strategisk utvalg. Informantene er ikke tilfeldig plukket ut for å representere en populasjon. Informanten skal først og fremst representere seg selv, men kan senere i en analyse stå som representant for en posisjon (Tjora, 2017, s. 130).

Utvalget av informanter avgrenses av en naturlig enhet som eksisterer uavhengig av undersøkelsen, som er tilfelle i casestudie som jeg ha valgt (Tjora, 2017, s. 131). På denne måten søker man etter kunnskap om et fenomen som er relatert til casestudie, ved hjelp av ulike datagenereringsmetoder, som i min undersøkelse er dybdeintervju (Tjora, 2017, s. 131).

Målgruppen for min studie er Nav-veiledere i videregående skole. Utvalget var bestemt på forhånd, og jeg måtte selv finne informanter som ville stille til intervju. Jeg kun undersøkt

deres syn på samarbeid og samordning rundt frafall i videregående skole. Jeg har ikke snakket med andre samarbeidspartnere. Informantene hadde ulik fartstid i jobben som Nav-veileder i videregående skole. Informantene ble også valgt ut på bakgrunn av lokasjon, da jeg i utgangspunkt skulle kjøre til deres arbeidssted for å intervju dem. Dette gikk ikke som planlagt som nevnt tidligere, på grunn av Covid-19 pandemien.

Informantene

Da jeg skulle rekruttere informanter bruket jeg nettverket mitt i NAV for å søke frem NAV-veilederne på de ulike skolene i Viken fylke. Jeg valgte å sende e-post til utvalget mitt, da jeg var kjent med hvem de var gjennom mitt arbeidssted. Jeg sendte e-post til 8 Nav-veiledere i Viken fylke. Jeg fikk respons fra 6 av de 8 Nav-veilederne, hvor alle kunne tenke seg å delta på intervju. De som svarte fikk tilsendt et informasjonsskriv fra NSD med informasjon om masteroppgaven, problemstillingen og informasjon vedrørende informantens rettigheter.

Planen var å intervju informantene ansikt til ansikt, men på grunn av Covid-19 ble dette vanskelig å gjennomføre. I stedet valgte jeg å bruke Teams og dette fungerte bra. Jeg innkalte alle til intervju via kalender i Nav og ringte opp informantene til avtalt tid. En av informantene svarte ikke på Teams da jeg ringte til avtalt tid, og deltok derfor ikke i intervjuet. Jeg informerte informantene om at det var helt frivillig å delta i min studie.

Utvalget består av fem informanter fra ulike videregående skoler og kommuner i Viken fylke. Jeg har intervjuet fire damer og en mann alle i alderen mellom 30 til 60 år, alle informantene har helse og sosialfaglig utdanning. Felles for alle informantene er at de er Nav-veiledere i videregående skole.

Et par av informantene tilhørte samme Nav-kontor i samme kommune, men alle Nav-veilederne jeg snakket med representerte hver sine skoler. Til sammen snakket jeg med 5 Nav-veiledere som tilhørte seks forskjellige skoler, i totalt 3 kommuner med tilhørighet til hvert sitt Nav-kontor. En av informantene deler sin 100 % stilling som Nav-veileder på to videregående skoler.

I et av de 4 intervjuene intervjuet jeg to Nav-veiledere samtidig. Disse to Nav-veilederne ønsket å bli intervjuet sammen, selv om jeg hadde sendt forespørsel til hver enkelt hver for seg. De to Nav-veilederne jobber i samme kommune og har tilhørighet til samme Nav-kontor.

De foreslo selv å bli intervjuet sammen. Opplevelsen av å intervju to informanter samtidig var at de ofte snakket i munn på hverandre, som gjorde det noe utfordrende i intervjusamtalen og ved transkribering av intervjuene senere.

Intervjuguiden

Hensikten med en intervjuguide er å strukturere intervjuet. En intervjuguide kan være stikkordspreget eller med fullstendige formulert (Tjora, 2017, s. 153). I min intervjuguide har jeg tatt utgangspunkt i ferdig formulerte spørsmål, i tillegg til stikkordspregede tilleggsspørsmål. Det var viktig for meg å ha nøyaktige og konkrete spørsmål slik at jeg på forhånd hadde bestemt meg for hva jeg ville ha svar på. Spørsmålene var formulert ut fra min problemstilling, slikt at jeg på en best mulig måte kunne svare på denne. Det var viktig for meg å ha en detaljert og formulert intervjuguide.

Intervjuguiden delte jeg opp i ulike temaer med relevante spørsmål under hvert tema. Dette for at det skulle være enklere for informantene å holde orden på de ulike spørsmålene, da intervjuguiden brukt ved dybdeintervjuer ofte er litt omfattende. Ulike temaer gir informanten noen rammer for hva det skal snakkes om, og det kan være enklere å prate bredt om temaet (Tjora, 2017, s. 153).

I intervjuguiden startet jeg med typiske «oppvarmingsspørsmål» om utdanning, arbeidssted og arbeidsoppgaver. Sist i intervjuguiden hadde jeg et «avsluttende spørsmål» som gjorde at informanten fikk mulighet til å informere eller fortelle meg om annen relevant informasjon som kunne være viktig for min undersøkelse. Spørsmålene i mellom oppstart og avslutning var formulert ut fra ulike temaer. Det var viktig at spørsmålene ga rom for refleksjon over tema hos informantene (Tjora, 2017, s. 158). Intervjuguiden ble delt inn i følgende overordnede temaer, *samarbeid og samhandling, tjenester, og forebygging av frafall*.

Jeg foretok testrunder av intervjuguiden på et par kollegaer for å kunne få en tilbakemelding fra noen som kjente fagfeltet. Dette gjorde at jeg kunne endre og tilpasse intervjuguiden før intervjuene.

Erfaringer med intervjuguiden

Jeg opplevde selv at jeg i det første intervjuet var veldig låst til spørsmålene. Det første intervjuet jeg gjennomførte var med to informanter samtidig. Dette gjorde at tiden ble knapp

og jeg rakk ikke gjennom alle spørsmålene. Jeg kom også med lite oppfølgingsspørsmål, noe som ble bedre etter hvert som jeg hadde intervjuet flere. I løpet av intervjuene ble jeg gjort mer oppmerksom på at flere av spørsmålene var litt like, og det gjorde at jeg ble litt usikker og kanskje hoppet av flere spørsmål for å spare tid. I etterkant av intervjuene ser jeg at jeg med fordel kunne stilt alle spørsmålene og sikkert fått andre svar og refleksjoner rundt tema. Intervjuguden vil bli lagt ved som vedlegg i oppgaven.

Etikk og gjennomføring av intervjuene

I forbindelse med gjennomføring av intervjuene er forskningsetikken først og fremst knyttet til kravet om at informantene ikke skal komme til skade, og ta hensyn til skade eller ubehag for følsomme temaer (Tjora, 2017 s.175). Det er viktig å informere informantene om at de kan avslutte intervjuene når som helst. Deltakerne kan også trekke seg fra undersøkelsen etter at intervjuene er gjort, eller eventuelt be om at deler av intervjuet ikke brukes. Dette skjer der imot sjeldent, men det er viktig å informere om at informantene har mulighet til å angre. Jeg informerte informantene at dersom de i etterkant av intervjuene angret på noen av uttalelsene kunne de kontakte meg. Det kan også oppstå situasjoner der informanten ønsker at lydopptaker eller diktafon skrus av i deler av intervjuet. Å gjøre dette etter informantens ønske viser respekt og tillit i situasjonen (Tjora, 2017 s.175 - 176). Jeg opplevde ikke dette under mine intervjuer.

Anonymisering er svært viktig, særlig når det er følsomme temaer som tas opp. For å sikre at informantene føler seg anonymt ivaretatt kan det være en ide å la dem selv sjekke at ingen detaljer i siteringen eller andre type utdrag skal kunne gjøre dem gjenkjennelige (Tjora, 2017 s.177). En av informantene i min undersøkelse ga beskjed om at vedkommende ønsker å bli anonymisert godt, da informanten i et tidligere intervjuet har blitt gjenkjent. Informanten ønsket også å lese igjennom oppgaven når den er ferdig. I spesielle tilfeller vil det være umulig å garantere anonymitet, dersom man intervjuer små bedrifter eller der det brukes identitetsindikator på informantens arbeid eller tittel. I slike tilfeller bør informanten informeres om at sitatene som skal brukes i oppgaven, for at de skal vite hvordan de har blitt referert til. Slik at de kan ta stilling til om de åpent kan stå inne for uttalelsen dersom de skulle bli gjenkjent, til tross for anonymisering (Tjora, 2017 s. 178).

All forskning hviler på tillit mellom forsker og «den det forskes» på. Det finnes lovverks om regulerer etikken i forskning, samt institusjoner som forvalter lovverket, forventes det at den

enkelte forsker ivaretar hensynet til informanter og eventuelle andre. Å ta hensyn til dette er å oppfatte som et aspekt ved forskerens profesjonalitet, som en holdning som innøves forskerutdanning og metodeundervisning. Sammen med formelle etiske krav innen samfunnsforskning, bidrar denne holdningen til at man tenker seg om en ekstra gang før man publiserer data (Tjora, 2017 s.178).

Det er ingen hovedregel å bruke sitatsjekk i samfunnsforskning. I forskning anser vi intervjuet som en situert handling, eller en form for intersubjektiv situasjon, hvor den spesifikke personen som intervjues, er mindre viktig enn teksten som produseres. Intervjuet hører til den spesifikke situasjonen det ble gjort i, og man er derfor varsomme med å la informantene kommentere hele sitt intervju. Om det redegjøres for fakta er det lurt å sjekke om disse stemmer. Det kan også vise seg at vi oppdager uklarheter eller noe som synes å være motstridende opplevelser eller fakta, når man transkriberer eller analyserer intervjuene. Man har et ansvar for å ikke sette informantene i et dårlig lys. Å sjekke konkrete saksopplysninger som kommer fram i et intervju er et minstekrav, dersom de skal presenteres i oppgaven (Tjora, 2017 s. 179). I min studie har jeg forsøkt å etter kontrollere fakta som ble nevnt i intervjuene ved å forsøke å google meg frem til aktuelle kilder for informantenes uttalelser. Dersom jeg ikke har funnet kilde for uttalelsen har jeg valgt og ikke bruke denne i oppgaven.

Transkribering

Transkriberingen vare en tidkrevende jobb. Jeg valgte å transkribere alle intervjuene på rad og rekke etter jeg hadde intervjuet alle informantene. Jeg kunne med fordel ha transkribert intervjuene med en gange etter intervjuet, for å lette oppgavene litt for meg selv. I tillegg til at jeg da hadde hatt intervjuet ferskt i minne. Lydopptakene hadde god kvalitet til tross for at intervjuene ble gjennomført på Teams over bruk av PC. Jeg valgte å transkribere ordrett hva informantene sa, slik at det skulle bli enkelt å bruke sitatene i analysen senere.

Analyse av data

Den kvalitative analysen har som mål å gjøre det mulig for leserne av forskningen å få økt kunnskap om saksområdet det forskes på, uten å måtte lese gjennom all data som er samlet inn i løpet av prosjektet. Kvalitativ analyse krever mye intenst tankearbeid, evne til å arbeide systematisk, det krever også sensitivitet for hva som finnes i empiriens forventinger og problemstillinger. Det er i analysen mye av potensialet til kvalitativ forskning ligger, og det

kan være her mange prosjekter svikter og ender opp som en samling anekdoter (Tjora, 2017 s.195).

Å analysere kan skape panikk for at det man har funnet ut ikke er godt nok. Man må velge en deduktiv eller induktiv strategi for å redusere panikken blant annet ved å tro på empirien, ta steg for steg, unngår premature konklusjoner, i tillegg er det viktig å opprettholde systematikk hele veien (Tjora, 2017 s.196). Jeg beveget med mellom empiri og teori underveis i analyseprosessen.

Jeg har valgt en induktiv strategi som vil si at jeg har jobbet i etapper med rådata til teorier. Jeg har valgt den induktive metoden som vil si den «oppadgående» prosessen hvor man jobber fra data til teori (Tjora, 2017 s. 18). Det gjenspeiler det jeg har gjort i min oppgave. Jeg har intervjuet informanter og analysert og drøftet dette opp mot teori og tidligere forskning.

For å analysere mine funn på en best mulig måte tok jeg utgangspunkt i tematisk analyse. Tematisk analyse er en enkel og fleksibel tilnærming. Tematisk analyse er mye brukt blant kvalitative forskere på den ene siden, men som på den andre siden er såpass grunnleggende at de ofte overses eller nedtones innenfor rammene av mer kjente og avanserte analyseprogrammer (Johansen & Rasmussen, 2018, s. 279). Nedtoningen kan ha noen uheldige konsekvenser, som at det kan være unødvendig vanskelig for nybegynnere å skjønne hvordan man kan gå frem i en kvalitativ analyse. Mange føler for å omtale analysearbeidet med merkelapper og begreper fra mer avanserte tilnærminger, ikke fordi disse begrepene passer, men fordi man mangler gode merkelapper for analysearbeidet man faktisk gjør (Johansen & Rasmussen, 2018, s. 279).

Tematisk analyse innebærer å se etter temaer i dataene. Et tema er en gruppering av data med viktig fellestrekk. Man kan kalle hvert tema en kategori, hvor data og funn med viktig fellestrekk er gruppert. Målet med tematisk analyse er å gruppere svarene i mer generelle kategorier. Ved å gruppere svarene i kategorier skaper vi en orden i dataene, samtidig som vi også identifiserer nye sammenhenger. Temaene skal til sammen utgjøre svaret på forskningsspørsmålene, og man vil ofte oppdage forskningsspørsmålene underveis i en tematisk analyse (Johansen & Rasmussen, 2018, s. 279- 280).

Tematisk analyse består av fire faser: forberedelse, koding, kategorisering og rapportering. *Forberedelse* handler om å skaffe til veie og få oversikt over data. *Koding* handler om å sette

ord på og fremheve viktig poenger i dataene. Å *kategorisere* innebærer å sortere data i mer overordnede kategorier også kalt temaer og *rapportering* innebærer å skrive frem temaene, innholdet, i resultatdelen i oppgaven (Johansen & Rasmussen, 2018, s. 281-301).

Jeg har forsøkt å følge fasene i den tematiske analyse i analysen av innsamlet empiri. Jeg valgte å sette opp et skjema med flere kolonner for en bedre oversikt.

Jeg anonymiserte informantene og satt hver informant i hver sin kolonne vannrett i skjema. Videre skrev jeg opp spørsmålene loddrett som i intervjuguiden. På denne måten kunne jeg skrive inn svarene til hver informant vannrett ved siden av hverandre, slik at det ble enkelt å sammenligne svar for å få en oversikt. På denne måten ble det enklere å analysere svarene opp i mot hverandre og få en god oversikt. Jeg kom i løpet av denne prosessen frem til to hovedkategorier som er tematisert som to forskningsspørsmål, og undertemaer som beskrev teamene mine. Se modell under:

«Hvilke organisatoriske forhold har betydning for samarbeidet?»	<ul style="list-style-type: none"> - Organisering av samarbeidet - Taushetsplikten - Samarbeidet er personavhengig - utfordringer i samarbeidet
«Hvilke betydninger har tilhørighet for samhandling og samarbeid mellom videregående skole og Nav?»	<ul style="list-style-type: none"> - Tilstedeværelse - Tidlig samtaler og tilrettelegning - Inkludering - Nav-veileders flytting til videregående skole

Figur 1. Forskningsspørsmål og undertemaer.

Forskningsspørsmålene skal bidra til å konkretisere og utdype problemstillingen. Ved å se nærmere på betydningen av hvilke organisatoriske forhold som har betydning for samarbeidet vil jeg få en forståelse av organiseringen og hva som er til hinder og hva som eventuelt gjør samarbeidet vellykket. Det samme gjelder tilhørigheten for samhandlingen og samarbeidet mellom videregående skole og Nav. Ved hjelp av disse forskningsspørsmålene vil det gjøre det enklere for meg å svare på problemstillingen i oppgaven.

Kvalitet og framstilling av forskningen

Kvalitet på den kvalitative forskningen kan vurderes ut ifra tre kriterier: *pålitelighet, gyldighet og generaliserbart*. Pålitelighet handler om sammenhengen gjennom hele forskningsprosjektet. Pålitelighet underbygger kravet til datagenerering, kriterier for hvordan analysen utvikles fra empirien og hvordan teorien gjøres relevant (Tjora, 2017. s, 231). Jeg har i løpet av min studie gjort en beskrivelse av informantene og deres arbeidssted, hvordan jeg har innhentet informasjon, i tillegg til min forståelse av studie. I oppgaven har jeg brukt analysen i drøfting av sammenheng med teorien i oppgaven.

Gyldighet er knyttet opp mot den logiske sammenhengen mellom prosjektets funn og utforming, og spørsmålene som man ønsker svar på (Tjora, 2017. s, 231). Jeg har utformet informasjonsskriv om studie til informantene i forkant av intervjuene. Jeg har benyttet meg av tidligere forskning på området og relevant teori for å bygge opp under gyldigheten i studie. Jeg har også brukt svarene fra intervjuene i analysen for å se sammenhengen mellom svarene til informantene og tidligere funn.

Generaliserbarhet er knyttet til forskningens relevans utover de enheter som er undersøkt (Tjora, 2017. s, 231). I min studie har jeg tatt utgangspunkt i fem informanter i tre kommuner i et og samme fylke, og på bakgrunn av dette vil den kanskje ikke være generaliserbar til andre kommuner.

Kapittel 4 – Organisatoriske forhold

Innledning

I dette kapittelet har jeg valgt å ta for meg mitt første forskningsspørsmål, hvilke organisatoriske forhold har betydning for samarbeidet mellom den videregående skolen og Nav, samt andre samarbeidspartnere. Hvordan har kontorene organisert sitt ungdomsarbeid, hva fungerer godt og hva er utfordrende i samarbeidet i og på tvers av tjenestene. Jeg skal beskrive hva informantene mener er viktig.

Organisering av samarbeidet

Informantene forteller at de samarbeider med eget Nav-kontor, elevtjenesten og lærere, tillegg til Oppfølgingstjenesten (OT) og Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), politi, helesykepleiere, karriererådgivere, psykiske helse og barnevern. Dette er felles for alle informantene, selv om samarbeidet oppleves forskjellig. Funnene viser at ungdomsarbeidet på de ulike Nav-kontorene er organisert ulik, og det samme er opplevelsen av organiseringen og samarbeid med eget Nav-kontoer og de øvrige instansene. To av de tre Nav-kontorene i studie har egen ungdomsavdeling.

To av Nav-veilederen som tilhørende samme Nav-kontor opplever begge at det er lite hensikt å være tilstede på Nav-kontoret. En av informantene forklarer det slik:

«Jeg vet ikke helt hvor vi skal begynne. Vi er jo på de møtene som er relevante for oss med Team ung, så det er jo først og fremst team ung vi forholder oss til. Bare for å si det, også da så samarbeider vi selvfølgelig med enkelt saksbehandlere i overganger mellom både den ene og den andre veien. Når dem skal begynne på videregående eller om de skal slutte på videregående. Så samarbeider vi jo med den enkelte saksbehandler i saker hvor vi kanskje lurere på en utføre eller om det går mot en AAP.»

Informanten beskriver her at samarbeidet med veileder på Nav baserer seg mye på overganger mellom ytelser, og når en ungdom skal starte eller slutte på videregående skole.

Videre forteller informanten:

«Også er vi jo på personalmøter, andre samarbeidsmøter og overordna ting som vi også må da, vi prøver jo å minimere dem der møtene for å være mer tilstede for elevene mest mulig».

Ut fra det informanten forteller ønsker ikke vedkommende å bruke mye av tiden sin på Nav-kontoret. Informanten mener at det å være tilstede på Nav-kontoret tar for mye tid fra deres arbeid som Nav-veileder på den videregående skole. Informanten opplever ikke møtene med team ung på kontoret som relevant, da det er mye informasjon som ikke omhandler stillingen som Nav-veileder på videregående skole.

To av informantene tilhører ikke egen ungdomsavdeling eller team ved sitt lokale Nav-kontor. Allikevel møtes de to Nav-veilederne en gang i uka på Nav-kontoret. En av informantene forteller:

«Ja, jeg er på NAV, 20 % av stillingen skal jo være på NAV-kontoret. Så vi prøver, bortsett for den tida vi har vært i nå, i koronatida, så er vi en dag i uka på kontoret, bort sett fra hvis det stormer på skolen, og det er gjerne frem til høstferien, da er vi kanskje ikke like mye på NAV-kontoret».

Informanten forteller om beskrivelsen av stillingen som viser til at Nav-veiledere i videregående skole har en 20% stilling som tilhører tilstedeværelse på Nav-kontoret. Elevtjenesten har også på denne skolen møter en gang i uka hvor de går igjennom nye saker. Dette bidrar til et naturlig samarbeid i sakene, og hindrer mye dobbelt arbeid. Det blir også foretatt kartlegginger og drøfting av eventuelt andre instanser som bør inn i sakene.

Flere av informantene har gode erfaringer med sitt lokale Nav-kontor. En av informantene forteller om en positiv opplevelse etter sammenslåing av flere Nav-kontor til et stort kontor med egen ungdomsavdeling.

Informanten forteller følgende:

«Jeg har gått og ventet på sammenslåingen lenge. Jeg har forholdt meg til fem forskjellige Nav-kontorer, og nå er jeg i en ungdomsavdeling og har alle på et brett, og det er veldig ålreit».

«... det er jo sånn at når man må reise rundt til forskjellige Nav-kontorer så er det mye ulike kulturer, og man merket jo at det var noen Nav-kontorer man likte bedre enn andre. Nå er jeg i en ungdomsavdeling, og der er det jo bare folk som liker å jobbe med ungdom og det er koselig, og da blir jeg mye mer positiv til Nav jeg også».

Informanten forteller om positive erfaringer ved ungdomsarbeidet i sin kommune.

Informanten påpeker at de som jobber i ungdomsavdelingen liker å jobbe med ungdom, som bidrar til et bedre samarbeid. Engasjement i jobben er viktig for å få til gode løsninger for ungdommen. Funnene mine viser at tilhørighet til Nav-kontoret er viktig for å føle seg inkludert.

Videre forteller en av informantene om arbeidet med ungdommene som Nav-veileder i videregående skole. Informanten forteller:

«Det går mye på samtaler, oppfølging og det å dra inn nettverk, altså jeg føler at vi sitter som edderkoppene i nettet i nettverket, og skal dra i alle tråder rundt for å få på plass mye rundt ungdommene. Jeg føler at det er hovedoppgaven vår uten at vi sitter og er noen koordinatorrolle, så er vel det egentlig veldig mye av det vi gjør. Drar inn det som det er behov for, for vi avdekker jo fryktelig mye i samtaler, sånn selv om vi får inn en bekymring, om at det er noen som sliter hjemme, så kan det ende opp i fryktelig mye andre problemstillinger, som vi da må dra inn andre, andre folk på rett og slett»

Informanten føler selv at hun har en type koordinatorrolle i organiseringen av arbeidet rundt ungdommen. Informanten sitter med ansvaret for å kartlegge og avdekke forhold som kan gjøre at man oppdager at en elev står i fare for å droppe ut av videregående skole, i tillegg til å dra inn aktuelle tjenester for å hjelpe ungdommen med sine utfordringer. Det er mye ansvar for en Nav-veileder å sitte med alle disse oppgavene alene på en videregående skole. Samtidig som det er en viktig jobb for å fange opp ungdommene som er i behov av rask hjelp, for å forhindre frafall.

Taushetsplikten

Flere av informantene forteller om utfordringer i forhold til taushetsplikten i samarbeidet med andre tjenester, men også foreldre til elever over 16 år. En av informantene ønsker at overgangen mellom grunnskole og videregående skole skulle vært enklere. Det kan være til hinder at det ikke automatisk videreføres informasjon om eleven fra grunnskole til videregående skole. Taushetsplikten er til hinder da mange ønsker å begynne videregående opplæring med blanke ark. Dette kan være uheldig i overgangen for elever som er i behov av tettere oppfølging i skolen.

Informanten sier følgende:

«Hvis vi kunne vært inne mye tidligere og det savner vi veldig da, den overgangen mellom kommunene, eller mellom 10.klasse og 1. klasse overgangene, men det er jo noe som jobbes med, men det er en sånn hindring i samarbeidet vårt det ser vi jo»

I forhold til samarbeid direkte med elevene forteller en av informantene at taushetsplikten kan være til hinder. To av informantene forteller at det ofte hjelper å forklare for eleven hvorfor det må innhentes et samtykke for å kunne samarbeid med andre instanser rundt eleven. Når elevene får en forklaring er de ofte mer medgjørilige til å signere et samtykkeskjema som opphever taushetsplikten mellom tjenestene i kommunen. Samtaler med elevene er nyttig for å innhente samtykke og fortelle og forklare hvorfor dette er viktig.

En av informantene sier følgende:

«Jeg er veldig glad i å bruke samtykke, og det skal man jo bruke, så jeg bruker jo samtykkeskjema, og hvis man får en underskrift der, og ungdommen er sjeldent vanskelig hvis de skjønner at her er det muligheter å få hjelp»

Videre forteller informanten om andre utfordringer i forhold til taushetsplikten. Noen glemmer seg bak den, så det er viktig å bruke samtykkeskjema. Taushetsplikten kan ofte være til hinder for et godt samarbeid, da informasjon blir tilbakeholdt for andre samarbeidspartnere. Det er viktig å huske på at det skal være til barns beste og ikke til hinder for samarbeid og bruke samtykkeskjema.

Videre sier informanten:

«Det handler om å tørre da, tørre og kalle en spade for en spade og være litt direkte, og ringe litt rundt, og stå på litt. Det er jo veldig mange folk der ute som gjerne vil hjelpe til, det er jo ikke noe vits i å sitte på hver sin tue og finne opp kruttet på nytt»

Flere av informantene sier at de burde være flinkere på å innhente samtykke, og da særlig i fra ungdomskolen og fra foreldre. Det er ofte ønskelig med mer kontakt med foreldrene. Ved å innhente samtykke fra elven så tidlig som mulig kan åpne flere muligheter for et vellykket samarbeid mellom instansene. Informasjon om hvorfor man er i behov av mer informasjon, er også viktig mellom elven og Nav-veileder i videregående skole, ikke bare innad i organisasjonen og mellom samarbeidspartnere.

Oppsummering

Funnene mine viser at Nav-veiledere i videregående skole samarbeider med elevtjenesten på skolen. De samarbeider i tillegg med OT og PPT, politi, karriererådgivere, psykiske helse og barnevern. Opplevelsen av samarbeidet mellom Nav-veileder i videregående skole og Nav-kontoret er ulikt. Kontorene er organisert forskjellig hvor to av de tre kontorene i studie har egen ungdomsavdeling, og et kontor har det ikke. Taushetsplikten trekkes også frem som en utfordring i samarbeidet på tvers av tjenestene.

Kapittel 5 – Samarbeid

Innledning

I dette kapittelet har jeg valgt å belyse betydningen av samarbeid mellom Nav-veileder og Nav-kontoret, samt andre instanser, og hva det vil si for frafallet i videregående skole. Informantene informerer om et bredt spekter av samarbeidspartnere både i elevtjenesten og på utsiden av skolesystemet, som nevnt i kapittelet over. Ved et par av skolene har OT og PPT ukentlige møter, som bidrar til at de er med tilgjengelige for elevene. Engasjerte og flinke kollegaer i elevtjenesten er noe en av informantene setter stor pris på og som bidrar til et godt samarbeid, med mange gode diskusjoner.

Samarbeidet er personavhengig

En av informantene beskriver ofte samarbeidet med de ulike tjenestene og i elevtjenesten som personavhengig, og en av informantene forteller om manglende helhetlig tankegang rundt elevene.

Et par av informantene forteller om godt samarbeid med elevtjenesten hvor de har møter en gang i uka og kan diskutere ulike saker. Ikke alle informantene er like fornøyde med samarbeidet i elevtjenesten og savner mer struktur og et mer helhetlig samarbeid. En av informantene forteller at det er personavhengig hvordan samarbeidet fungerer og at personligeegnethet er viktig i de ulike stillingene. En av informantene sier følgende:

«Ja, det er jo litt motsatt til det vi sa i sta, at det er personavhengig, når det er i ramma for det vil det alltid være, ting kan være personavhengig, så måtte det jo være en ide om et mer strukturert samarbeid i elevtjenesten da, det kunne vært mitt ønske».

«...men for meg som kommer fra førstelinje kommune og inn i et skolesystem, så tenker jeg at dem jobber veldig mye etter hverandre og sammen, men ikke helhetlig fellesskaps jobbing da, og det er litt fordi skolen er bygd opp sånn som den er også, så til deres forsvar da så kan du si det at en videregående skole har ikke en elevtjeneste bestående av ulike yrkesgrupper som har det som sin oppgave bare, halve elevtjenesten hos meg er lærere også».

Det informanten sier her viser et viktig poeng i samarbeidet mellom tjenestene. Det kan bli mye dobbelt arbeid når det ikke er satt av ressurser til å følge opp elver i elevtjenesten. Informanten forteller at halve elevtjenesten er lærere, det kan jo ses i sammenheng med mulig ressursmangel, hvor lærere også må bistå med oppgaver i elevtjenesten. Dette kan også skape rolleforviklinger i møte med ungdommen, som da kan møte sin lærer også i elevtjenesten.

En av informantene forteller om månedlige tverrfagligmøter på tvers av tjenestene i kommunen.

Informanten forteller følgende:

«Vi har jo det forebyggendeteam her på skolen, hvor vi har med folk fra skolen, politiet og barnevern, og de utenfor og så det er klart at da vet alle hva vi driver med».

Informanten opplever samarbeidet med andre instanser svært godt på bakgrunn av disse månedlige forebyggende møtene med tjenestene på utsiden av skolen. Møtene gir en tett og helhetlig oppfølging av ungdommen, hvor alle kjenner til alle, som gjør samarbeidet mye enklere.

En annen informant forteller at det fagnivået i elevtjenesten er høyt og alle er engasjerte i jobbene sine, som igjen bidrar til gode faglige diskusjoner. Informanten sier følgende:

«Man lærer jo fryktelig mye, og det er et veldig godt samarbeid, det er et høyt faglignivå blant alle ansatte, nå kan jeg snakke først om elevtjenesten, faglærerne kan ikke jeg så veldig mye om, men det hvert fall et høyt faglignivå i elevtjenesten, og alle er engasjerte, alle har jo søkt seg spesielt til dem stillingene».

At samarbeidet oppleves som ulikt er gjenkjennbart fra egen arbeidssituasjon. At de som er engasjert i jobbene sine og søker seg til de spesielle stillingene har mye å se for samarbeidet og engasjement rundt elevene.

Et godt samarbeid

Å være på tilbudssiden, likeverd og ta ansvar er viktige elementer i et godt samarbeid for flere av informantene. Videre forteller en av informantene at det er viktig å føle seg inkludert i samarbeidet for å få til et godt samarbeid med andre instanser og kollegaer. Økt kompetanse på de riktige områdene i tillegg til tett oppfølging poengterer en av informantene som svært viktig. Uformelle drøftinger på telefon med kollegaer er nyttig i et godt samarbeid.

En av informantene forklarer det slik:

«Det er at man blir inkludert selvfølgelig, men det at man kan ta en telefon eller en litt uformell drøfting tenker jeg, uten å nevne navn og sånt, men en helt uformell drøfting. Bare for å tenke litt sånn uten for boksen, man blir jo gjerne litt inn i boksen når man sitter midt i en sak og da er det greit og få litt innspill fra uten i fra. Jeg har mange, jeg har veldig mange samarbeidspartnere og mye verktøy i kofferten, jeg har jobbet med dette her lenge så jeg kjenner jo fryktelig mye folk, og kjenner jeg ikke folk blir jeg fort kjent».

Et felles mål sammen med eleven, brukermedvirkning, å dele informasjon og samhandle er flere av faktorene informantene mener er viktig i et godt samarbeid.

En annen informant beskriver det slik:

«Jeg tenker jo at informasjonsflyt da, det er utfordring i en stor organisasjon på en skole, og kan være en utfordring på tvers av instanser, så jeg vil jo si at et godt samarbeid begynner med at man får informasjon og deler informasjon, samhandler. Jeg synes jo også at et godt samarbeid så skal det være litt klare og definerte roller, at man må være litt gode på å fordele ansvaret da. I noen saker så kan jo alle gjøre alt, men det er ikke alltid det er nødvendig da. Så jeg synes jo det er, når samarbeidet fungerer godt så har man klare og definerte ansvarsoppgaver også der som det veldig sammensatte behov hos eleven da, så kan liksom helsesykepleier snakke om psykisk helse, jeg kan snakke om økonomi, også kan vi ha et møte med foreldrene sammen, men at vi deler opp litt».

Et godt samarbeid handler om inkludering, engasjement og klare roller i samarbeidet. Informasjonsflyt trekkes frem som en viktig del av samarbeidet i en stor organisasjon. Det er flere informanter som fordeling av ansvarsoppgaver er viktig i samarbeidet. Samarbeidet fungerer best når alle kan hjelpe elevene med det de er best på.

Utfordringer i samarbeidet

Blant informantene oppleves det ulikt hva som er utfordringene i samarbeidet med andre tjenester. For en av informantene oppleves det utfordrende å få kontakt og å holde kontakten med politiet, ofte på bakgrunn av mye omorganiseringer, samtidig som fysisk tilstedeværelse av politiet er et savn. En utfordring to av informantene forteller om er at skolen og ansatte ved det lokale Nav-kontoret ikke vet at stillingen *Nav-veileder* finnes og hva funksjonen til stillingen er. De må ofte presentere seg og store utskiftninger i personalet bidrar til at dette ofte blir en utfordring.

En av informantene sier:

«Den største utfordringen er jo at vi er så mange, det er jo ikke noe nytt, men jeg tror vi er rundt 250 stykker som jobber her nå. Også er det jo en del utskiftninger, sånn at, nå er jeg relativt fersk da, jeg har bare vært her i tre år...»

«... bare på de tre åra ser jeg at det er folk som ikke vet hvem jeg er eller hva rollen min innebærer. Så vi må nok ta oss en tur inn på Nav igjen og si her er vi og vi jobber med det, det er sånn kontinuerlig, og det hindrer jo samarbeidet litt noen ganger for du er avhengig av den relasjonen da»

Informasjonsflyt og fellesmøter er viktige faktorer for å få til et godt samarbeid. Ved kontoret til denne Nav-veilederen er de over 250 ansatte, i tillegg har ikke kontoret egen ungdomsavdeling eller ungdomsteam. Den største utfordringen er at kontoret har mange ansatte med mye utskiftninger, som fører til at mange ikke vet at Nav-veileder på videregående skole finnes. Informanten opplever å stadig måtte fortelle om hvem personen er til nyansatte. Det er utfordringer i informasjonsflyten. Et samarbeid kan være komplisert og det er viktig at instansene kjenner til hverandre for å kunne gjøre en god samlet jobb rundt elevene som står i fare for å droppe ut av videregående skole, desto viktigere innad i egen

organisasjon. Utfordringen med informasjonsflyt må tas på ledernivå, for å få til et bedre samarbeid rundt ungdommene.

Hvordan samarbeide for å forhindre frafall i videregående skole

Informantene forteller at de hele tiden er på søken etter å være i forkant. De gjennomfører samtaler ved stort fravær for eksempel. Det jobbes med klassemiljø og trivsel blant elevene. En av informantene forteller at de jobber med mestring og tilrettelegging når en elev står i fare for å droppe ut av skolen.

En av informanten påpeker at det kalles inn til en uformell samtale så fort som mulig ved fare for frafall. Han forklarer det slik:

«Å få kalt inn til en samtale så fort som bare det, og det kan være ganske uformelt til å begynne med tenker jeg for det skal ikke være sånn skummelt, for ofte kan det bare være noen små misforståelser eller noen små justeringer som gjør at ungdom plutselig finner ut at jammen da gjør vi det sånn da. For eksempel å dele, ta programfag et år og fellesfag neste år for eksempel for å lette litt på byrden da. Det får vi til.»

Funnene viser at det å være «raskt på» ved bekymring for frafall er viktig for de fleste av informantene. Å nøste opp i misforståelser eller tilrettelegge skolegangen på andre måter er tiltak som kan fungere godt for å hindre frafall. Videre forteller en av informantene at fraværsgrensa har vært med på å fange opp elever som sliter på skolen på et tidligere tidspunkt. Dette er en fordel da man oftere kommer tidligere inn i forebyggingen.

Informantene forteller i dette sitatet hvordan skolen tar tak i elever med blant annet stort fravær:

«Det er jo ikke et sånn mirakeltiltak, vi gjør jo forskjellige ting. Det som fungerer hvert fall er å være tidlig ute, altså tidlig frempå.»

At Nav-veilederen får informasjon om at elever står i fare for å droppe ut er viktig. Informantene er opptatt av å bistå elevene tidlig, slik at de kan se på alternative løsninger for å fullføre skolen. Å snakke med elevene er et viktig verktøy for å forhindre frafall. At eleven føler seg sett kan bidra til endringer som kan være avgjørende for videre skolegang.

En annen informant sier følgende:

«...også prøver man jo å finne ut av om det er en grunn for at eleven er borte, motivere dem, snakke med dem om noe som er vanskelig. Noen ganger funker det med en samtale, ofte så ser vi jo at hvis man først har begynt å få fravær så kan jo snøballen begynne å rulle. Da prøver vi gjerne å ta kontakt med de hjemme hvis vi får lov. Det er også en utfordring da i forhold til taushetsplikt. For når de er over 16 år så har de egentlig lov og på en måte nekte oss og ta kontakt med foreldrene. Hvis det ikke er snakk om fare for liv og helse...»

«... så det viktigste som skolen gjør er egentlig å finne ut av om det er forhold her på skolen som, eller forhold uten for skolen med hjemmesituasjon eller om det er noe med eleven selv, eller er det feil valg av linje, er det feil skole, er det noe med miljøet her, prøver å få tak i det da».

Informantene er enige om at tidlig kartleggingssamtaler er viktig i arbeidet med forebyggingen av frafall. Samtidig som de fleste av informantene påpeker at det har stor gevinst å være tidlig «inne» i forhold til forebygging av frafall og stort fravær. Å finne årsaken til fraværet er et felles mål. Fokus på enkle løsninger for eleven og høre på hva de forteller slik at hjelpen blir mest mulig riktig.

En av informantene sier følgende:

«Det er viktig og ikke komplisere ting, ofte er det enkle det beste, det er litt sånn som Rema 1000 reklamen altså, ofte så setter man i gang pompøse store prosjekter og noe voldsomme greier, ofte detter ungdommen av før du har kommet i gang. Jeg tenker liksom å være dønn ærlig og vise respekt. Det er elevens valg, det er de som er piloten over sitt eget liv. Og ikke være dømmende og moraliserende, men prate rett ut».

Det er viktig å sett eleven i fokus og ikke komplisere ting. Ta en prat med elven er første steg for mange i jobben mot forebygging av frafall i videregående skole. En samtale med elven kan være avgjørende for videre skole gang og redusere frafall, det gjentar seg hos alle informantene.

Oppsummering

Funnene mine viser at et par av informantene mener at samarbeidet med andre tjenester er personavhengig. Engasjement og faglig diskusjoner til de ansatte i elevtjenesten trekkes frem som viktig faktorer for et godt samarbeid. På et par av skolene er OT og PPT tilstede på skolen en gang i uken, som bidrar til mer tilgjengelighet av tjenesten. Opplevelsen av samarbeidet i elevtjenesten er ulikt. Et par av informantene trekker også frem at struktur i elevtjenesten er et savn. De opplever at rolleavklaring er viktig, slik at de unngår dobbelt arbeid.

Funnene viser at manglende helhetlig tankegang rundt elevene kan bidra til et dårlig samarbeid, og mye dobbelt arbeid kunne vært unngått ved en mer helhetlig tankegang. Informanten påpeker at tjenestene jobber veldig mye etter hverandre og sammen, men ikke helhetlig. En av informantene forteller om månedlige tverrfagligmøter på tvers av tjenestene i kommunen. Dette bidrar til en god oppfølging og et godt samarbeid hvor alle kjenner alle. Å være på tilbudssiden, likeverd og ta ansvar i egen sak trekkes frem som viktig faktorer i et samarbeid, i tillegg til viktigheten av å bli inkludert. Søken av å alltid være «i forkant» trekkes frem som et viktig punkt for å forebygge for frafall. Uformelle drøftinger med kollegaer og økt kompetanse trekkes også frem som et viktige punkter i et god samarbeid. Funnene mine viser også at informasjonsflyt og kjennskap til Nav-veileder blant egne kollegaer på Nav oppleves som en utfordring i samarbeidet. Funnene mine viser at Nav-veilederne er mest opptatt av samarbeidet innad i elevtjenesten og med Nav-kontoret. Det er kun en av informantene som viser til et godt samarbeid med andre instanser som politi og barnevern ved månedlige forebyggende møter.

Kapittel 6 - Tilhørighet

Innledning

I dette kapittelet har jeg valgt å belyse betydningen av tilhørighet. Jeg vil her utdype informantenes oppfatning av tilhørighet og tilstedeværelse på skolen og Nav-kontoret. Hvilken betydning har tilhørighet mellom Nav-veileder i videregående skole og den videregående skolen, og betydningen av tilhørigheten mellom Nav-veileder i videregående skole og det lokale Nav-kontoret. De har alle fortalt ut fra sine egne opplevelser, tanker og erfaringer.

Tilhørighet til den videregående skolen

Informantene opplever at de som Nav-veiledere i den videregående skolen bidrar til å bedre samarbeidet mellom kommune og fylkeskommune, i tillegg til mer sosialfaglighet i skolen. Flere av informantene mener at Nav-veilederne skal være mest mulig på skolen og ikke på det lokale Nav-kontoret. Informantene ønsker å være til stede på skolen for elevene, veien til nødvendig hjelp og samtaler skal være kort.

En av informantene forteller om utfordringen rundt dette slik:

«Du kan ikke avslutte elevsaken på onsdag nødvendigvis og si at jeg kommer til tirsdag igjen liksom, eller mandagen igjen eller hva det er så er. Disse sakene som vi har krever såpass mye, ja så vi bør egentlig være der og minst mulig på NAV»

Det er noe ulik oppfatning av tilhørigheten til Nav-kontoret blant informantene og det er forskjell på samarbeidsrutinene og oppmøte på Nav-kontoret. To av Nav-veilederne har faste tidspunkter de er på det lokale Nav-kontoret hver uke og forteller at 20% av stillingen hører til på Nav-kontoret. De er pålagt å være der en gang i uka forteller hun, så sant det ikke er for mye å gjøre på skolen. Ut fra mine funn ser det ut til at det mangler samarbeidsrutiner ved enkelte Nav-kontor.

En av informantene sier følgende om det å møte på Nav-kontoret en gang i uka:

«Det kan ha vært gamle brukere som, eller gamle elever som nå har blitt brukere av kontoret, som kanskje trenger at vi skal være med på en ekstra samtale på grunn av

relasjon, eller den relasjonen vi allerede har for eksempel. Og det kan være, at vi blir kalt inn til møter, vi er jo i møter med de som har ungdomsteamet, eller ungdomsavdelingen nede hos oss da, eller de som jobber med ungdom da, for vi har jo ikke egen ungdomsavdelingen»

På tross av at informanten ikke tilhørende egen ungdomsavdeling eller team ved sitt lokale-kontor opplever informanten det som nyttig å være tilstede på kontorer en gang i uka. Dette for å bistå tidligere elever som informanten har en relasjon til, eller om informanten kan bistå andre veiledere i deres saker med ungdom. At informanten opplever det som nyttig å møte på kontoret kan være nettopp fordi informanten ikke tilhører en egen ungdomsavdeling. Behovet for ukentlige treffpunkter gjør samarbeidet med veiledere på Nav-kontoret enklere. På denne måten vet veilederne som jobber med ungdom på kontoret når de kan treffe veilederne i videregående skole.

Videre forteller informanten:

«Ja. Og da møtes jo jeg og den andre Nav-veilederen også, så det er den ene dagen i uka hvor vi også får truffet hverandre, og kan sitte og diskutere saker oss i mellom også. For vi og trenger, for vi er jo helt alene i vår stilling og det, man jobber jo veldig selvstendig og da er det veldig greit å ha noen å sparre med og diskutere med, for det er spesielt og jobbe med ungdom, og det vet du jo sikkert selv, kontra dem som har vært i systemet i 20 år da, det er to vidt forskjellige ting».

Alle informantene sitter alene som Nav-veileder på sin videregående skole. Flere kommuner har to videregående skoler i samme kommune, hvor Nav-veilederen kjenner godt til hverandre og samarbeider. Allikevel sitter alle alene på hver sin skole som til tider kan føles ensomt. Man må jobbe selvstendig som Nav-veiledere og opplevelsen av å ha en god relasjon til de andre i elevtjenesten i skolen er viktig. For informantene oppleves det viktig å ha andre å sparre med. For å kunne drøfte saker med veiledere på Nav-kontoret ser informanten viktigheten av å møte på Nav-kontoret.

En av informantene forteller at vedkommende føler seg godt inkludert i ungdomsavdelingen på Nav. Informantene har derfor ikke behov for faste holde punkter da veilederne på Nav er tilgjengelig for kontakt når han ringer eller sender e-post. Informanten forteller videre at det ikke går en eneste dag uten at vedkommende er i kontakt med ungdomsavdelingen på Nav-

kontoret. Informanten føler seg veldig inkludert i avdelingen på Nav og på skolen, selv om personen sitter for det meste på skolen. Informanten sier følgende:

«Det lokale Nav-kontoret har nå endelig blitt et storkontor, så nå samarbeider jeg med alle på en gang. Og jeg sitter jo i den ungdomsavdelingen og er blitt veldig inkludert der og, så det går vel ikke eneste dag uten at jeg har kontakt med en eller annen i den ungdomsavdelingen. I dag har jeg hatt fire forskjellige kontakter, så det skjer noe hele tida. Og det er veldig bra»

Det er ulik oppfatning av hvor godt samarbeidet er med det lokale Nav-kontoret, selv om informantene i hovedsak er enig i at tilhørigheten til Nav-veilederne er på skolen. At informantene må på Nav-kontoret en gang i uka bidrar til god kompetanseføring for noen, mens for andre fungerer en drøfting på telefon like godt.

Tilstedeværelse

To av informantene tilhørende samme Nav-kontor opplever organiseringen på skolen som utfordrende, da en av de to Nav-veilederne deler stillingen sin på to skoler, med 60% tilstedeværelse på den ene og 40% på den andre.

Informanten forteller:

«Det blir veldig store organisatoriske samarbeidsforskjeller på den videregående skolen som jeg er og på og de to skolen som den andre Nav-veilederen er på fordi at mine kollegaer her vet jo at jeg er her, men nei vi vet ikke helt når vedkommende er på de andre skolene. Ikke sant, for det er sånn litt annen hver dag, men så er ikke det helt riktig heller fordi plutselig så må vedkommende på et eller annet møte på NAV, også er det på noe seminar, eller ja, fri eller, ja ikke sant. Så det tettere organisatoriske samarbeidet det vet vi jo fra all forskning og tufter jo på tilstedeværelse».

Informanten er opptatt av tilstedeværelse på skolen for tettere oppfølging av elevene. At en av Nav-veilederne må dele sin stilling på to skoler kan virke uoversiktlig for elevene. Nav-veilederen er tilstede 60 % på den en skolen og 40% på den andre. Behovet for samtaler med Nav-veileder for elevene kan oppstå akutt og det er uheldig for elevene og ikke vite når de har

tilgang på en Nav-veileder. Informanten forteller at for å få til et tett organisatorisk samarbeid tufter på tilstedeværelse. Ut fra det hun sier er tilstedeværelsen på skolen viktigere enn tilstedeværelse og samarbeid med Nav-kontoret. Det virker som informanten ikke opplever samarbeidet med Nav-kontoret som like viktig som samarbeidet med skolen og elevene.

En informant forteller:

«Og det tenker jeg er et sånn viktig moment du kan ha med at den fysiske tilstedeværelsen vår har gjort masse for at samarbeid mellom fylke og kommune har endret seg, kan man si, hvis man snakker stort på det da, for før så hadde vi jo ikke, bort sett fra «N.N skole» da, som hadde et forsøksprosjekt helt fra 2002, så hadde jo ikke vi dette i skolene, da måtte skolene ringe til gamle sosialkontoret, nå NAV da, for tjenester da som elevene måtte ha med om det gjaldt alt det store feltet vi jobber med som er hjemmesituasjoner for eksempel da».

Informanten forteller at de som Nav-veiledere på videregående skole har bidratt til et bedre samarbeid mellom fylke og kommune med tilstedeværelse på skolen. Tidligere har informanten lagt vekt på at tilstedeværelse på skolen er viktigere enn å være tilstede på Nav-kontoret. Informanten forteller at skolen ikke trenger å ringe Nav-kontoret for Nav-relaterte spørsmål, da Nav-veileder på videregående skole nå kan bistå ved behov. Informanten oppleves trygg i sin rolle som Nav-veileder og behovet for hyppig kontakt og tilstedeværelse på Nav-kontoret kan derfor oppleves unødvendig.

Oppsummering

Funnene mine viser at informantene ønsker å være mest tilstede på den videregående skolen. De trekker frem at veien til nødvendig hjelp og raske samtaler skal være kort. To av informantene har faste dager de møter på Nav-kontoret. Informantene som trekker frem dette er ikke en del av et ungdomsavdeling eller team på eget Nav-kontor, og opplever dagene på Nav-kontoret som nyttig. To av informantene vil være minst mulig tilstede på Nav-kontoret, da de forteller om tilgjengelighet for elevene på skolen er viktigst. En av informantene trekker frem et positivt samarbeid med Nav-kontoret etter sammenslåing av flere kommuner, og opplever at veien til drøftinger og lignende er kort selv om informanten ikke er fysisk tilstede på Nav-kontoret. Informanten føler seg godt inkludert i avdelingen på Nav, og har derfor ikke behov for faste holde punkter på Nav-kontoret. Funnene viser også at flere opplever at de som

Nav-veiledere i videregående skole bidrar til et bedre samarbeid mellom kommune og fylkeskommune, ved tilstedeværelse på skolen.

Kapittel 7 – Diskusjon av funn

Innledning

Jeg vil i dette kapittelet trekke frem de mest sentrale funnene fra analysen og diskutere de i lys av problemstillingen min, teori og tidligere forskning. I min analyse viser det seg at de organisatoriske forholdene og tilhørighet er sentrale funn i NAV-veilederes vurderinger av samarbeidet. Nav-veiledere samarbeider med elevtjenesten, Nav-kontoret og tilhørende tjenester som OT, PPT, barnevern, politi, psykisk helse og karriererådgivere for å redusere frafall i videregående skole. Funnene viser at Nav-veiledere i videregående skole mener samarbeidet med andre tjenester ofte er personavhengig. De vektlegger engasjement og inkludering i sitt arbeid for å forebygge for frafall. Videre vektlegger de «tidlig innsats» og samtaler med ungdommene ved stort frafall. I analysen har jeg hatt fokus på organisatoriske forhold, samarbeidet og tilhørighet. Jeg ser i analysen at temaene har sammenheng med hverandre, og kan ha overlappende betydning i flere sammenhenger. Jeg har derfor i dette kapittelet drøftet og diskutert funnene på tvers av temaene.

Organisatoriske forhold og tilhørighet

Min studie viser at Nav-veiledere på skole samarbeider med elevtjenesten. De samarbeider i tillegg med OT og PPT, politi, karriererådgivere, psykiske helse og barnevern. Opplevelsen av samarbeidet mellom Nav-veileder i videregående skole og Nav-kontoret er ulikt, og det er stort fokus på tilstedeværelse på den videregående skolen blant informantene. Kontorene er organisert ulikt hvor to av de tre kontorene i studie har egen ungdomsavdeling, og et kontor har det ikke. Nav-veilederne i videregående skole er alle ansatt i Nav og fylkeskommunen. De må derfor forholde seg til eget Nav-kontor i tillegg til sin videregående skole.

I rapporten til Thorbjørnsrud (2018) «Organisering og praktisering av ungdomsarbeid» viser at etablering av ungdomsteam bidrar til at det er enklere å etablere samarbeidsprosjekter med andre aktører som for eksempel fylkeskommunen. På alle kontorene fremheves behovet for å diskutere enkelt saker på tvers av fagområder. Felles drøftingsmøter fremheves som nyttig, samtidig som umiddelbar diskusjon med veiledere på Nav oppleves som svært viktig. Min studie viser at informantene er mest opptatt av samarbeidet innad i elevtjenesten og med eget Nav-kontor. Tilhørigheten til skolen vektlegges i mine funn. Min studie viser at tilhørighet i egen ungdomsavdeling har en positiv innvirkning på samarbeidet da Nav-veileder ikke kjenner på samme behov for å oppsøke Nav-kontoret. I motsetningen til de Nav-veilederne

som ikke tilhører en ungdomsavdeling som ser nytte av ukentlige treffpunkt på Nav-kontorer for å oppnå samarbeidet med andre veiledere. Forskjellen i samarbeidet mellom Nav-veilederne som tilhører en ungdomsavdeling og ikke, er tilgjengelighet på veiledere på et Nav-kontor. Min studie viser også at uformelle drøftinger er en viktig del av jobben for å få til et godt samarbeid i forebygging av frafall. Samtidig som min studie viser at Nav-veilederne jobber svært selvstendig, men at rollene fortsatt innehar ulikt mandat. Willumsen (2009) viser til at strukturen og måten det arbeides på i organisasjonsnivå styres av størrelse og sammensetning, og varierer med aktuelle mål og oppgaver. Min studie viser at Nav-veilederne jobber forskjellig og at egen kompetanse på «Nav-området» som de ulike ytelsene osv. kan ha sammenheng med behovet for drøftinger med veiledere på kontoret.

Fløtten, Jensen & Hansen (2020) viser at erkjennelse av behovet for bedre samarbeid og samordning krever kjennskap til ulike tjenester og strukturene for informasjonsutveksling. Et strukturert ungdomsarbeid i en avdeling eller team tror jeg vil bidra til økt kunnskap om tjenestene rundt ungdom og vil bidra til et bedre samarbeid og samordning av tjenestene i skolen og utenfor. Etablering av faste kontaktpersoner for eksempel på tvers av organisasjonene øker tilgjengeligheten og vil bidra til et bedre koordinert arbeid rundt ungdom som faller fra videregående skole. Min studie viser at engasjement blant Nav-veilederne og deres opplevelse av egen organisering, samarbeidspartnere gjør mye for samarbeidet, på en positiv måte. Min studie viser at de Nav-veilederne som føler seg inkludert i ungdomsarbeidet i egen organisasjon og på tvers av tjenester mestrer jobben sin på en god måte. Min studie sier lite om lederskap i de ulike organiseringene, men ut fra min forståelse tufter denne positive opplevelsen av samarbeidet på et godt lederskap og en god organisering.

Som Salvanes, Reiling & Sandsør (2019) skriver er det viktig å få til et tverrsektorielle samarbeid og tett individuell oppfølging for å kunne øke fullføringsgraden blant ungdommene som faller fra. Min studie viser at Nav-veilederne selv mener de bidrar til et bedre samarbeid mellom fylke og kommune med tilstedeværelse av Nav-veileder på den videregående skolen. Ideen var at en Nav-veileder, ved å være tilstede på skolen, tidlig kunne sikre oppfølging av ungdom som hadde behov for støtte etter lov om sosiale tjenester i Nav. Resultatene fra artikkelen til Reiling, Salvanes & Sandør (2020) viser ingen tydelig tegn på at tilstedeværelse av Nav-veileder har hatt en effekt på frafallet i videregående skole og gir ikke grunnlag for å si at Nav-veiledere lokalisert på videregående skole har påvirket frafallet. I min studie viser at Nav-veilederne selv mener at sin egen tilstedeværelsen på skolen gjør store forskjeller for

elevene. De er opptatt av å være mest mulig tilgjengelige for elevene. Min studie viser at informantene er opptatt av å hele tiden å være på søken etter «å være i forkant», samtaler med elevene ved stort frafall. Veien til hjelp skal være kort, for eksempel ved raske samtaler med Nav-veileder. Organiseringen kan ha betydning for informantenes følelse av at deres tilstedeværelse er så viktig. Jeg mener tilstedeværelsen på skolen kan oppleves viktigere for informanten som selv uttrykker dårlig struktur i elevtjenesten, men min studie viser at alle informantene er opptatt av tilstedeværelse på den videregående skolen. Dette gjelder også de som har et godt samarbeid med både Nav-kontor og elevtjenesten.

Prosesskvalitet

Willumsen (2009) viser at kvalitet i tjenestene består av delene struktur, prosess og resultat. Strukturell kvalitet handler om for eksempel personalets kompetansesammensetning, hvordan arbeidet er organisert og erfaringer. Prosesskvalitet omhandler utførelse av arbeidet, for eksempel hvilke rutiner gjelder og kommunikasjon mellom de forskjellige tjenesteyterne. God kvalitet i tjenestene vil i stor grad avhenge av om tjenesteyterne klarer å skape gode prosesser seg i mellom og mellom seg og brukerne. Å være på tilbudssiden, likeverd og ansvar er viktige elementer i et godt samarbeid viser min studie. Samarbeidet i elevtjenesten og med andre instanser beskrives som personavhengig, og viser at det er et ønske om mer strukturert samarbeid innad i elevtjenesten. Min studie viser at enkelte Nav-veiledere mener samarbeidet innad i elevtjenesten fungerer optimalt, samtidig som andre Nav-veiledere savner et bedre samarbeid innad i elevtjenesten. Beskrivelsen av at samarbeidet med andre tjenester er personavhengig viser at de relasjonelle determinanter er vel så viktig som de organisatoriske determinanter i et samarbeid. Samarbeidsvilje er ofte påvirket av tidligere erfaringer og personlig egenhet. Organisering er avhengig av samarbeid.

Som teorien til San Martin-Rodrigues et al., (2009) belyser avhenger et godt samarbeid på organisasjonsnivå både av de organisatoriske faktorene, men også de relasjonelle faktorene. Det vil si at organisering av samarbeidet tufter på god lederforankring, samtidig som samarbeidsvilje, tillit og kommunikasjon spiller en stor rolle. Faktorene for en god eller dårlig organisering er avhengig av hvor effektivt de ansatte samarbeider. Dette kan sees i sammenheng med min studie som viser at samarbeidet ofte er personavhengig. Engasjerte ansatte som liker å jobbe med ungdom bidrar til et bedre samarbeid. Dette kan være en utfordring i Nav-kontorene som ikke har egen ungdomsavdeling. Dette fordi ungdomsarbeidet

blir fordelt ut på alle ansatte på kontoret, som kanskje ikke trives med å arbeide med ungdom. Det kan bidra til at veiledere kvier seg til å ta tak i ungdommen, og utsetter for eksempel samtaler. Nav-kontor med egne ungdomsavdeling har bedre forutsetninger for et bedre samarbeid, da veilederne i denne avdelingen gjerne ønsker å jobbe med ungdom. I tillegg kommer det frem av studiet mitt at klare og definerte roller i samarbeidet er viktig, og et savn i flere elevtjenester. Min studie viser også at det å kjenne på inkludering i samarbeidet er viktig. Viktigheten av uformelle drøftinger trekkes frem som positivt for et godt samarbeid rundt elevene som står i fare for å falle fra. Ved manglende informasjonsflyt i tjenestene og faren ved at de ulike samarbeidspartene ikke kjenner til hverandre kan være med på hindre forebygging av frafall i videregående skoler.

Betydningen av tverrprofesjonelt samarbeid

Studien min viser forskjeller i samarbeidet i elevtjenesten. En av informantene forteller at elevtjenesten på skolene møtes en gang i uka hvor de går igjennom nye saker. Dette bidrar til et naturlig samarbeid i sakene, det blir også foretatt kartlegginger og drøfting av eventuelt andre instanser som bør inn i sakene. I motsetning til en av de andre informantene ved en annen skole som forteller om manglende struktur i elevtjenesten. Det kan se ut som samarbeidet foregår på forskjellige måter. Hos informanten som opplever et godt samarbeid jobber elevtjenesten mer tverrprofesjonelt, ved at flere instanser jobber tett sammen. Samarbeidet oppleves da som helhetlig og bidrar til gode diskusjoner i sakene.

Min studie viser at hos informanten som kjenner på manglende struktur jobber elevtjenesten mer i et tverrfaglig samarbeid, hvor faggruppene jobber mer parallelt eller ved siden av hverandre. Det betyr at i dette samarbeidet så er det tverrprofesjonelt samarbeid som fremmer frafall. Noe også informanten selv påpeker ved at de i skolen jobber etter hverandre og sammen, men ikke helhetlig. Som Ødegård og Willumsen (2011) viser til kan ofte en hindring i det tverrprofesjonelle samarbeidet være uklare ansvarsforhold og mangel på rutiner mellom aktørene som er en del av samarbeidet. Hindringen i samarbeidet mellom de profesjonelle kan komme av ulik forståelse av problemet, som tolkes ut fra ulike faglige perspektiver og ulike håndtering av problemet. Min studie viser også forskjeller i elevtjenesten basert på ressursmangel. I en av elevtjenestene består flere av de ansatte av lærere. Dette betyr at lærerne får en «dobbelt rolle» i skolen, som igjen skaper uklare ansvarsforhold.

I artikkelen til Reiling, Salvanes og Sandsør «Tverrfaglig samarbeid – da NAV flyttet inn i videregående skoler» (2020), har de sett nærmere på forsøksordningen med Nav-veiledere i videregående skole. Det ble etablert et formelt samarbeid mellom Nav og videregående skole for å hjelpe utsatte elever. Målet var å holde flere elever i videregående skole lengre og redusere andel inaktive, som verken er i skole, arbeid eller registrert arbeidsledig hos Nav. Forsøket viser foreløpig null effekt i forhold til å redusere frafall. En av utfordringene i samarbeidet kan være at Nav-veilederne har nesten likt mandat som de sosialpedagogiske rådgiverne som allerede jobbet på skolen. Dette kan vise seg i min studie da opplevelsen hos enkelte informanter er at man jobber etter hverandre og sammen, men ikke helhetlig. Rollefordeling og avklaringen av rollene innad på skolen er uklare.

Samarbeid på flere nivå

Organisering av tjenestene er viktig for et godt samarbeid. Ødegård og Willumsen (2011) viser til at samarbeid kan omhandle flere nivåer og på et organisasjonsnivå handler det om samarbeid mellom organisasjoner og tjenester. I min studie kommer det tydelig frem at organiseringen av elevtjenesten og kompetansen tjenesten innehar har stor betydning for samarbeidet for å forebygge frafall. Der rollene er uklare oppleves det at flere i elevtjenesten arbeider dobbelt. Dette kan igjen ha en sammenheng med at tilstedeværelse på Nav-kontoret for Nav-veilederen som opplever dette, ikke er særlig hensiktsmessig. Ved et bedre profesjonelt samarbeid i elevtjenesten ville Nav-veilederne mulig fått frigjort mer tid til andre oppgaver.

Hvordan få til et godt samarbeid er knyttet til hvordan tjenestene er organisert. Min studie viser også til en positiv opplevelse av samarbeid mellom Nav-veileder og Nav-kontor etter sammenslåing av flere Nav-kontor til et stort kontor med egen ungdomsavdeling. Ødegård og Willumsen (2011) viser til eksempler på forbedring er sammenslåing av tjenester for en mer positiv effekt på samarbeidsprosessen. Nav-veileder føler seg inkludert i avdelingen og har ikke behov for faste holde punkter for å få til et godt samarbeid med Nav-kontoret. Min analyse viser at samarbeidet med Nav-kontoret fungerer godt over telefon/teams, i tillegg har tilgjengeligheten på veilederne på Nav-kontoret stor betydning. Det presiseres at drøftinger underveis i arbeidet er viktig.

Videre viser funnene mine at informasjonsflyt er viktig i en stor organisasjon. Flere av informantene opplever at kollegaer på Nav-kontoret ikke har hørt om stillingen Nav-veileder, og ikke vet at de finnes. I funnene mine ser jeg at dette er en utfordring ved et av de større Nav-kontorene. En av utfordringene ved å ikke kjenne til hverandre er at man ikke får overført kunnskap og informasjon om eleven seg i mellom. Elever som står i fare for å droppe ut kan melde seg som arbeidsledig på Nav uten at Nav-veileder kontaktes. Dette er uheldig. Oppfølgingstjenesten skal også følge opp elever som står i fare for å falle ut av videregående skole, det kan være utfordringer med en tredjepart som kommer inn. Jeg ser at utfordringen ved og ikke ha kjennskap til hverandre er ved kontorene som ikke har egen ungdomsavdeling. En utfordring med denne typen organisering er at ungdommer som står i fare for å falle fra ikke blir fanget opp raskt nok.

Willumsen (2009) viser til at organisatoriske faktorer kan belyses som strukturene i organisasjonen, informasjonsflyt, ansvarsfordeling og fordeling av ressurser. Strukturen og måten det arbeides på i organisasjonsnivå styres av størrelse og sammensetning, og varierer med aktuelle mål og oppgaver. Min studie viser at de ulike informantene jobber ut ifra måten de selv synes er mest effektivt for samarbeidet med Nav-kontoret. Grunnen til dette kan være at man mangler en funksjonsbeskrivelse av stillingen, eller fordi man selv har gode erfaringer med sitt arbeid. Min studie viser at man som Nav-veileder ofte bruker «egen verktøykasse» i møte med ungdommen. Det samme viser rapporten til Thorbjørnsrud (2018) «*Organisering og praktisering av ungdomsarbeid ved seks Nav-kontorer*» hvor de viser at Nav ikke jobber etter spesielle metoder, men ut i fra erfaringer av hva som har fungert, og at standardiserte prosedyrer ikke fungerer på ungdom.

Hvordan oppnå bedre samarbeid på tvers?

Min studie viser at et par av Nav-veilederne opplever at mye tid går bort til møter som de må delta på, som personalmøter på Nav, overordna møter og andre samarbeidsmøter.

Informantene tilhører en ungdomsavdeling, men opplever at møtene i avdelingen ikke er relevante for dem. I motsetningen til informantene som ikke tilhører egen ungdomsavdeling ved sitt lokale-kontor opplever disse det som nyttig å være tilstede på kontorer en gang i uka. I min studie ser jeg at Nav-veilederne på tvers av skolene burde få til et samarbeid for å diskutere og lære av hverandre. Det kan være mye læring i og «snakke sammen», og diskutere hva som er positivt ved deres organisering og hva som er utfordrerne. Hvorfor opplever Nav-veilederne viktigheten av tilstedeværelsen på Nav-kontoret ulikt og har dette betydning for å

redusere frafallet i videregående skole. Willumsen (2009) viser til at det sentrale ved tverrprofesjonelt samarbeid er knyttet til dynamiske faktorer. Disse inkluderer samarbeidsprosessen i tillegg til spørsmål om makt, tillit, konflikter og engasjement. Dynamiske faktorer er påvirket av samarbeidsformer på personnivå så vel som på organisasjonsnivå, disse smeltes sammen i samarbeidsprosessene og blir felles i samarbeidet som skapes mellom de involverte partene. Jeg tenker at et viktig poeng i min studie er at Nav-veilederen må få til et felles møte på tvers av kommunen hvor de får mulighet til å diskutere seg i mellom forbedringer rundt samarbeidet med Nav-kontor og tilhørende tjenester for å forhindre frafall i videregående skole.

Forslag til bedring av samordningen mellom tjenesten i Fafo sin rapport «Trøbbel i grenseflatene» (2020) er et av forslagene «tverrfaglig team». Tverrfaglig team for å gi helhetlig oppfølging til barn og unge med sammensatte behov. Rapporten påpeker betydningen av at flere profesjoner og sektorer arbeider sammen. Et eksempel er å opprette et team i skolen for å forebygge frafall i videregående skole. Min studie viser behovet for mer fokus på team på tvers av kommuner, hvor fokuset er å forebygge frafall i videregående skole. Et team hvor alle Nav-veilederne i samme region deltar sammen med for eksempel Oppfølgingstjenesten. Utfordringen med at alle skal delta på flere møter innebærer tidspress for den enkelte samarbeidspartner og kan bidra til utfordringer med å delta. Som min studie viser er informantene opptatt av tilhørigheten til skolen, og som en del av de organisatoriske rammene er det viktig at ledelsen legger til rette for tverrfaglig samarbeid. Avtalte og faste møter under gitte rammer er avgjørende for et fungerende godt samarbeid mellom Nav-veileder og øvrige tjenester.

Kapittel 8 – Avslutning

Innledning

I dette kapittelet vil jeg avslutte min studie. Jeg skal oppsummere og konkludere min studie basert på min analyse og diskusjon av funn. Jeg avslutter min studie med å forsøke å svare på problemstillingen i tillegg har jeg gjort meg noen refleksjoner rundt forskningsprosjektet.

Oppsummering

Problemstillingen jeg har valgt for denne masteroppgaven viser at det å forebygge frafall i videregående skole ikke kun handler om egenskaper som for eksempel motivasjon hos elevene, men at min studie viser med tydelighet at det også er noen organisatoriske forhold som er avgjørende. Jeg har undersøkt forebyggelse av frafall ut i fra NAV-veilederes perspektiver. Begrunnelsen for valget av et organisatorisk perspektiv handler om å undersøke om NAV-veiledere i videregående skole kan ha betydning for å hindre frafall i videregående skole. Nav-veiledere på skole samarbeider med elevtjenesten. De samarbeider i tillegg med OT og PPT, politi, karriererådgivere, psykiske helse og barnevern. Min studie viser at Nav-veilederne er mest opptatt av samarbeidet mellom eget Nav-kontor og i elevtjenesten.

Min studie viser at forebyggelse av frafall handler om hvordan tjenester samarbeider med hverandre og hvordan de ulike tjenestene er organisert. Min studie viser at Nav-veilederne i videregående skole er opptatt «å være i forkant» for å forebygge frafall. Tidlig kartleggingssamtaler med elevene kan være avgjørende for å avdekke videre behov for eventuelle tilrettelegginger. Det å nøste opp i misforståelser tidlig eller se behovet for tilrettelagt skolegang er tiltak som kan fungere godt for å hindre frafall i videregående skole, i tillegg til å ha fokus på godt klassemiljø, mestring og trivsel. Tidlig samtaler med elevene ved stort fravær er også avgjørende for å forebygge frafall. Den nye fraværsgrensa har vært med på å gjøre det mulig å fange opp dette tidlig.

Store deler av min studie viser hva Nav-veilederne selv kan gjøre for å forebygge frafall i videregående skole. Det er også viktig å ha fokus på de organisatoriske forholdene, det å kjenne til hverandres tjenester og innhold, i tillegg til tverrprofesjonelt samarbeid. Min studie viser at en av Nav-veilederne sitter i et «forebyggende team» sammen med andre ansatte fra skolen, politiet og barnevern. Dette viser at tverrfaglig team på tvers av instansene bidrar til

mer helhetlig oppfølging av ungdommene og et godt eksempel på hvordan tjenestene på tvers av organisasjoner blir kjent med hverandre.

Videre viser mine studie at Nav-veiledere i videregående skole må tørre å være litt direkte, ta kontakt med andre tjenester og stå på for ungdommene. Utfordringen kan være å få tak på hjelpeapparatet rundt ungdommen. Ved bedre samordning av tjenester burde ikke dette være en utfordring. Nav-veileder på videregående skole opplever å ha en type koordinatorrolle i sitt daglig arbeid hvor mye av jobben består av å dra inn annet nettverk for å bistå ungdommens behov. Nav-veilederne virker oppriktig opptatt av å gjøre en god jobb og samarbeide og samhandle med andre tjenester for å være med på å forhindre frafall av elever. Nav-veilederen sitter i en helt unik posisjon til å komme i kontakt med elever med utfordringer, og det er kanskje ikke så unaturlig at de får en typisk «koordinatorrolle».

Det kan være vanskelig å identifisere bekymringsfulle forhold, i tillegg til manglende struktur i elevtjenesten. Manglende ressurser er også en utfordring. Elevtjenesten på skolen består av flere ulike profesjoner som kan bistå på flere områder. For at Nav-veilederen ikke skal sitte alene med koordinatoransvaret for elever som står i fare for å falle ut av videregående skole, burde arbeidet i elevtjenesten mulig koordineres på en annen måte, dette for å frigjøre ressurser til at hver profesjon i elevtjenesten kan jobbe med det som er ment å være deres mandat. Felles drøftingsmøter fremheves som nyttig, samtidig som umiddelbar diskusjon med veiledere på Nav oppleves som svært viktig. Tilhørigheten til skolen vektlegges som svært viktig for Nav-veilederne. Tilhørighet i egen ungdomsavdeling har en positiv innvirkning på samarbeidet da Nav-veileder ikke kjenner på samme behov for å oppsøke Nav-kontoret

Min studie viser også til utfordringer i forhold til taushetsplikten i samarbeidet med andre tjenester, men også foreldre til elever over 16 år. Det kan være til hinder at det ikke automatisk videreføres informasjon om eleven fra grunnskole til videregående skole.

Manglende prioriteringer av samarbeid fra ledelsen kan også være en hindring. Dette er alle faktorer som bidrar til å gjøre det vanskelig for tjenestene og få til en samordning.

Taushetsplikten er til hinder da mange ønsker å begynne videregående opplæring med blanke ark. Dette kan være uheldig i overgangen for elever som er i behov av tettere oppfølging i skolen. Taushetsplikten hinder at det ikke automatisk overføres informasjon om eleven mellom ungdomsskole og videregående skole. Min studie viser at det er viktig å bruke

samtykke for å oppheve taushetsplikten mellom tjenestene. Dette kan bidra til igjen bedre informasjonsflyt mellom tjenestene og bidra til tettere og mer koordinert oppfølging.

Svarer undersøkelsen på problemstillingen?

Problemstillingen min i denne masteroppgaven er:

Hvordan samarbeider Nav-veiledere med andre instanser for å redusere frafall i videregående skole?

I min studie kommer det frem at Nav-veiledere i videregående skole samarbeider mest med elevtjenesten på den videregående skolen og eget Nav-kontor. Min studie viser at Nav-veileder å videregående skole samarbeider ulikt med eget Nav-kontor, og er opptatt av tilhørigheten til egen skole. Organiseringen viser også store forskjeller på de forskjellige kontorene. Ikke alle Nav-veilederne i videregående skole tilhørere egen ungdomsavdeling.

Å være på tilbudssiden, likeverd, inkludering og ansvar er viktig elementer i et godt samarbeid og beskriver noe av hvordan Nav-veiledere i videregående skole påvirker samarbeidet med andre instanser. Samarbeidet i elevtjenesten og med andre instanser beskrives som personavhengig. Det viser til at de organisatoriske faktorene, er vel så viktig som de relasjonelle faktorene. Engasjerte ansatte som liker å jobbe med ungdom bidrar til et bedre samarbeid. Det vil si at organisering av samarbeidet tufter på god lederforankring, samtidig som samarbeidsvilje, tillit og kommunikasjon spiller en stor rolle.

Organiseringen av elevtjenesten og kompetansen tjenesten innehar har stor betydning for samarbeidet for å forebygge frafall. Der rollene er uklare oppleves det at flere i elevtjenesten arbeider dobbelt. Ved et bedre profesjonelt samarbeid i elevtjenesten ville Nav-veilederen mulig vært frigjort mer tid til andre oppgaver. Det betyr at i dette samarbeidet så er det tverrprofesjonelt samarbeid som fremmer frafall. Tilstedeværelse i skolen oppleves som viktig for Nav-veilederen for å «være i forkant», de ønsker å alltid være tilstede for elevene slik at de tidlig kan forsøke å forhindre frafall.

Konklusjon

Min studie er basert på få informanter og konklusjonen ut fra min analyse er at frafall ikke kun handler om egenskaper ved de unge som for eksempel motivasjon, men det handler også om samarbeidet mellom tjenestene og evnen til tverrprofesjonelt samarbeid. Samarbeid mellom Nav-veileder i videregående skole og andre tjenester må fungere for å optimalisere forebygging av frafall. Tjenestene må kjenne til hverandre for å få til et bedre samarbeid. Min studie viser ikke til en felles metode å samarbeide på for å redusere frafall i videregående skole blant Nav-veiledere i videregående skole. Samarbeidet er ulikt og jeg tenker at tverrfaglige møter på tvers av kommunene kan være nyttig slik at Nav-veilederne kan lære av hverandre og gjøre hverandre gode i sin jobb, ved å dele positive og negative erfaringer ved sin organisering både på Nav-kontoret, den videregående skolen og i samarbeid med andre tilhørende tjenester.

Dette betyr at organisatoriske forhold, som det tverrprofesjonelle samarbeidet er viktig å belyse og ikke minst synliggjøre i den videre kunnskapsutviklingen om frafall i videregående skole.

Behovet for mer forskning

Min studie sett i sammenheng med teori og tidligere forskning viser at det er behov for mer forskning på fokuset mellom samarbeid mellom tjenester for å redusere frafall i videregående skole. Tidligere forskning viser at tilstedeværelse av Nav-veileder i videregående skole ikke har hatt en effekt på frafallet og gir ikke grunnlag for å si at Nav-veiledere lokalisert på videregående skole har påvirket frafallet. Min studie viser at Nav-veilederne selv mener at sin egen tilstedeværelsen på skolen gjør store forskjeller for elevene, da de selv mener de bidrar til større fokus på sosialfaglighet i skolen og et bedre samarbeid mellom kommune og fylkeskommune, ved å være tilstede på skolen.

Jeg mener at videre vil det være behov for mer forskning på hvordan forebygge for frafall i videregående skole, hva har effekt og hva har ikke effekt? Jeg tenker det må redegjøres for hvordan Nav-veiledere i videregående skole jobber og hvilket mandat de har? Jobber alle ut fra samme mandat eller er stillingen basert på metoder fra egne erfaringer? Det hadde vært interessant og sett forskning på hva som gjøres av tilrettelegginger og tilpasninger for elever som står i fare for å falle fra, og se effekten av hva som fungerer og ikke.

Refleksjoner rundt studien

I refleksjonen rundt min egen studie vil jeg si at prosjektet har vært veldig interessant å jobbe med. Det har vært en spennende og lærerik prosess. Jeg har undersøkt hvordan Nav-veiledere samarbeider med andre instanser for å forbygge for frafall. Det var mer utfordrende enn jeg hadde forestilt meg å analysere svarene og få til et godt innhold i oppgaven. Jeg ser i etterkant hvordan jeg kanskje kunne stilt flere oppfølgingsspørsmål i intervjuene for å komme mer i dybden av tema mitt.

Litteraturliste

Arbeids- og sosialdepartementet. (2002). *Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten*. (St.meld.nr.14 (2002-2003)). Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-14-2002-2003-/id196556/?ch=1>

Bjørkquist, C. & Fineide, M. J. (Red.). 2019. *Organisasjonsperspektivet på samordning av helse- og velferdstjenester*. Oslo: Cappelen Damm.

Fevang, E., Markussen, S. & Røed, K. (2014). Søkelys på arbeidslivet. *NAV-reformen: Støvet legger seg etter en turbulent omstilling*. NR. 1-2. Årgang 31. Hentet fra:

https://www.idunn.no/spa/2014/01-02/nav-reformen_stoebet legger seg etter en turbulent omstill

Fløtten, T., Jensen, R. S., & Hansen, I. L. S. (2020). Trøbbel i grenseflatene. *Samordnet innsats for utsatte barn og unge*. (Fafo-rapport 2020:02). Hentet fra <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/trobbel-i-grenseflatene>

Hansen, G.V. (2007). *Samarbeid uten fellesskap: Om individuelle planer i kommunalt psykisk helsearbeid*. Doktoravhandling, Karlstad: Karlstad University studies 2007:15.

Johannsen, L.E.F, Rafoss. T.W & Rasmussen, B.R. (2018) Tematisk analyse. I: *Hvordan bruke teori?* Nyttige verktøy i kvalitativ analyse. Oslo: Universitetsforlaget.

Kvale, S & Brinkmann S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervjuet. 3 utgave*. Gyldendal Norsk Forlag AS

Martin-Rodriguez, S.L, Beaulieu, M-D, Dámour, D & Ferrada-Videla, M. (2005). The dererminants of successful collaboration: A review of theoretical and empirical studies. *Journal of Interprofessional Care*, 1, 132-147. DOI: 10.1080/13561820500082677

NOU 2009:18. (2009). *Retten til læring*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Reegård, K. & Rogstad, J (red). (2016). *De frafalne. Om frafall i videregående opplæring. Hvem er de, hva vil de og hva kan gjøres?*

Oslo: Gyldendal Akademisk.

Reiling, R.B., Salvanes, K. V., & Sandsør, A. M. J. (2020). Tverrfaglig samarbeid – da NAV flyttet inn i videregående skoler, 37 (4), 238 -251.

Ringvoll, M & Jansen T. (2016). *Videregående skole som praksisarena – med fokus på forebygging av drop-ut.* (211/2016). (*Høgskolen i Lillehammer*). Hentet fra <http://kriminalitetsforebygging.no/dokument/videregaende-skole-praksisarena-fokus-pa-forebygging-drop-out/>

Salvanes, K.V., Reiling, B.R., & Sandsør, A.M.J. (2019). *Tverrsektorielt samarbeid i skolen. Effekt av NAV-veileder i videregående skole på deltakelse i videregående opplæring og inaktivitet.* (2019:17). Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).

San Martin-Rodriguez, L., Beaulieu, M.-D., D'Amour, D. & Ferrada-Videla, M. (2009). The determinants of successful collaboration: A review of theoretical and empirical studies. *Journal of interprofessional care* 19 (1), 132-147. DOI : 1080/13561820500082677

Schafft, A. & Mamelund, S-E. (2016). *Forsøk med NAV-veiledere i videregående skole. En underveisevaluering.* (2016:4). Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet

Schreiner, R. & Markussen, S. (2012). Søkelys på arbeidslivet. *NAV-reformen: «Færre i arbeid og lenger på trygd»*. NR. 1-2. Årgang 29. Hentet fra: https://www.idunn.no/spa/2012/01-02/nav-reformen_faerre_i_arbeid_og_lenger_paa_trygd

Thorbjørnsrud, T. (2018). *Organisering og praktisering av ungdomsarbeid ved seks NAV-kontorer* (Proba-rapport 2018 – 08/16012). Hentet fra <https://proba.no/wp-content/uploads/probarapport-2018-08-organisering-av-ungdomsarbeid-ved-seks-nav-kontorer.pdf>

Tjora, Aksel (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis. 3. utgave*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Utdanningsforbundet. (2019, 19. mai). Frafall i videregående opplæring. Hentet fra

<https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/utdanningsforbundet-mener/artikler/frafall/>

Willumsen, E. (2009). *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ødegård, A. & Willumsen, E. (2011). Felles innsats eller solospill? – En kvalitativ studie om tjenesteyteres samarbeid omkring barn og unge. Tidsskrift Norges Barnevern 4 (88), s 188-199. <https://www.idunn.no/tnb/2011/04/art04>

Vedlegg 1- Intervjuguide

Informantens bakgrunn:

Hva slags utdanning har du?

Hvor lenge har du jobbet som NAV-veileder i videregående skole?

Hva er i dine arbeidsoppgaver?

Samarbeid og samhandling med andre

Hvilke instanser på skolen samarbeider du med?

- Hvordan fungerer dette samarbeidet? Hva innebærer samarbeidet?
- Hva går samarbeidet ut på og hvordan fungerer dette samarbeidet?

Hvem/hvilke instanser savner du et samarbeid med?

- Hvorfor det?

Hvordan samarbeider du med det lokale NAV-kontoret (din arbeidsgiver)?

Hvilke tiltak setter dere inn når en elev står i fare for å droppe ut av videregående skole?

- Hvilke tiltak fungerer/fungerer ikke?

Hvordan forebygger dere for frafall?

Hva innebærer et godt samarbeid for deg?

Har du noen eksempler fra din arbeidspraksis som kan belyse hva et godt samarbeid innebærer? Eksempler fra saker hvor samarbeidet mellom tjenestene har fungert forebyggende?

Har du noen gode ider til hvordan vi kan samarbeidet bedre tverrfaglig rundt ungdommen som faller fra videregående skole?

Hvordan kan forebygging styrkes gjennom et samarbeid mellom de ulike tjenestene?

Hva vil du trekke frem som viktige momenter i arbeid med unge som står i fare for/har falt ut av videregående opplæring?

Tjenester

Hvilke tjenester samarbeider dere med, og hvilke er sentrale og hvorfor?

- Hvordan få til et bedre samarbeid med disse?

- Hvilken rolle har NAV-veilederen i denne sammenheng?
- Hva er de sentrale oppgavene?
- Hva er utfordringene?
- Hva får dere til?

Hva slags prosjekter har du erfaring med og hva er ditt inntrykk av hva som fungerer?
(Lindesneslosen, Ny Giv og annet...)

Forebygging av frafall

Hvordan forebygge frafall i videregående skole?

Hva fungerer – hva fungerer ikke?

Hvilken betydning kan samarbeid eller samhandling mellom tjenester ha i denne sammenhengen?

Hvilke tjenester har du behov for mer samarbeid eller samhandling med?

Til slutt

Noe mer du ønsker å utdype om dette temaet?

Vedlegg 2 - Deltakelse i forskningsprosjektet

Vil du delta i forskningsprosjektet Master i samordning av helse- og velferdstjenester. Tema: Frafall i videregående skole.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut av hvordan tverrfaglig samarbeid og samhandling fungerer rundt elever som faller fra videregående skole. Hvilke erfaringer og kunnskap har NAV-veiledere i videregående skole rundt problemstillingen, og hva kunne de tenke seg mer kunnskap om. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med studiet er å utforske samarbeidet rundt ungdom som dropper ut av videregående skole. Jeg ønsker å intervju NAV-veiledere i videregående skole for å undersøke hvilken oppfølging ungdommen får før og etter de dropper ut av videregående skole. Jeg ønsker å finne ut av hva som kan være med på å forbygge drop-out. Hvilke tiltak iverksettes og/eller hvilke tiltak er det mangel på rundt ungdommen som dropper ut av videregående skole. Jeg ønsker å finne ut av hvilke instanser NAV-veiledere samarbeider med og hvilke erfaringer de har med dette samarbeidet.

Problemstillingen som jeg har valgt lyder som følgende:

Hvordan samarbeide og samhandle med ungdom for å redusere frafall i videregående skole?

Og hvilke organisatoriske og systemiske forhold spiller inn?

Studie skal ikke brukes til andre formål.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen i Østfold er ansvarlig for prosjektet. Min veileder for prosjektet er: Ragnhild Fugletveit: ragnhild.fugletveit@hiof.no

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg henvender meg til deg fordi du har erfaringer med samarbeid og samhandling rundt frafall i videregående skole.

Kontaktopplysningene til de ulike informantene har jeg funnet gjennom min arbeidsgiver og via skolens nettsteder. Det vil bli innhentet samtykke til deltakelse før intervjuene gjennomføres.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du møter meg til intervju samtale som vil omfatte ca. 45 minutter. Jeg vil benytte en intervjuguide med spørsmål som omhandler temaet for prosjektet. Jeg vil benytte lydopptaker dersom du samtykker til det og alle dataene vil bli anonymisert før transkriberingen av intervjuene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Kun studenten vil ha tilgang til lydfilen med intervjuet. Student og veileder Ragnhild Fugletveit v/ Høgskolen i Østfold, vil kunne ha tilgang til transkribert og anonymisert tekst.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil studenten erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en beskyttet forskningsserver som Høgskolen i Østfold distribuerer.

Deltakerne vil ikke bli brukt navn eller andre personidentifiserende data i publikasjonen av masteroppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Dataene fra intervjuene vil bli slettet når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, som etter planen er 15.06.2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen i Østfold, avd. helse- og velferd har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen i Østfold. Avdeling Helse og sosialfag, ved Ragnhild Fugletveit, veileder for prosjektet og kan kontaktes på telefon 984 99 179.
- Vårt personvernombud er: *Martin Gautestad Jakobsen*, epost: martin.g.jakobsen@hiof.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig Ragnhild Fugletveit
(Forsker/veileder)

Student Marte Årdal Granholmen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju.
- at jeg benytter lydopptak under intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Svar brev fra NSD

Norsk senter for forskning på NSD

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Norsk MELDESKJEMA FOR BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Norsk - Marte Årdal Granholmen

NSD sin vurdering Skriv ut

Prosjekttittel
Frafall i videregående skole

Referansenummer
588405

Registrert
24.04.2020 av Marte Årdal Granholmen - marte.a.granholmen@hiof.no

Behandlingsansvarlig institusjon
Høgskolen i Østfold / Avdeling for helse og velferd

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)
Ragnhild Fugletveit , ragnhild.fugletveit@hiof.no, tlf: 69608818

Type prosjekt
Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student
Marte Årdal Granholmen, marte_1110@hotmail.com, tlf: 95055167

Prosjektperiode
01.01.2020 - 15.06.2021

Status
27.04.2020 - Vurdert

Chat med oss på hverdager fra 12-14

Vurdering (1)

27.04.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 27.04.2020, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.06.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lenger enn nødvendig for å oppfylle formålet

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)